



GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>



Araştırma Makalesi • Research Article

Küreselleşme ve Göç: Yerel Gazetecilerin Göç Olgusuna Bakış Açısının Değerlendirilmesi¹

Globalization and Migration: Evaluation of Local Journalists' Perspectives on Migration

Fırat ADIYAMAN^{a*} Ali SARIGÜL^b Aslıhan SEZEK^c Kübra YILMAZ^d Hatice KAYA^e

^a Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Malatya / TÜRKİYE

ORCID: 0000-0002-4933-4082

^b Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Malatya / TÜRKİYE

ORCID: 0009-0003-2602-7156

^c Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Malatya / TÜRKİYE

ORCID: 0009-0002-9120-5222

^d Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Ana Bilim Dalı, Malatya / TÜRKİYE

ORCID: 0009-0006-3535-9269

^e Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Malatya / TÜRKİYE

ORCID: 0009-0001-8673-7112

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 11 Mayıs 2024

Kabul tarihi: 8 Temmuz 2024

Anahtar Kelimeler:

Küreselleşme,

Yerel gazetecilik,

Göç,

Mülteciler.

ÖZ

Küreselleşme, göçü şekillendiren ve hızlandıran bir unsura dönüşmektedir. Küresel sermaye hareketlerinin yer değiştirmesi, bölgesel savaşlar ve daha iyi bir yaşam arayışına yönelik arayışın teknolojiyle kesişmesi göç olgusunu, küresel kamuoyunun önemli gündem maddelerinden biri haline getirmiştir. Ülkelerin durdurmakta güçlük çektiği insan hareketleri, sınırları zorlamaya devam etmektedir. Küresel ölçekte artışa geçen göçün ekonomik ve toplumsal sonuçlarıyla daha çok yereldeki insanlar karşılaşmaktadır. Medya, göç konusunun birçok açıdan tartışıldığı bir alan olarak kamuoyunun şekillenmesinde önemli bir araçtır. Benzer şekilde yerel medya, küresel bir sorun olan göç sorununun farklı açılardan ele alındığı bir alandır. Daha çok yerel olayların haberleştirildiği yerel medyada, küresel olaylar da kaçınılmaz bir şekilde ele alınmaktadır. Göç konusu da yerel medyanın önem verdiği konular arasına girmiştir. Bu bağlamda yerel gazetecilerin göç konusu hakkındaki düşüncelerinin ne olduğu çalışmanın problemi oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, küreselleşme bağlamında yerel gazetecilerin göç olgusuna nasıl yaklaştığını belirlemektir. Ayrıca çalışmada yerel gazetecilerin küreselleşme, ekonomi, sosyokültürel ve medya hakkındaki düşünceleri analiz edilmektedir. Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşmeler, gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre küreselleşme başlığında gazetecilerin düşüncelerinde ön plana çıkan temalar; küresel güçlerin göçlere neden olduğu, iletişim alanındaki gelişmelerin küresel göçlerde etkide bulunduğu, göçlerin ucuz iş gücü oluşturduğu ve küresel göç yönetiminin adil olmadığı şeklindedir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: May 11, 2024

Accepted: July 8, 2024

Keywords:

Globalization,

Local journalism,

Migration,

Refugees.

ABSTRACT

Globalization is turning into a phenomenon that shapes and accelerates migration. The displacement of global capital movements, regional wars, and the intersection of the search for a better life with technology has made the phenomenon of migration one of the important agenda items of the global public sphere. Countries have difficulty stopping human movements that push the boundaries. The economic and social consequences of the increasing migration on a global scale are more frequently encountered by local people. The media is an important tool in shaping public opinion, as it is a platform where the topic of migration is discussed from various perspectives. Similarly, local media is an area where the issue of migration, a global problem, is addressed from different angles. In local media, which mostly reports on local events, global events are inevitably covered as well. The issue of migration has become one of the important topics for local media. In this context, the problem of the study is to understand the opinions of local journalists about the issue of migration. This study aims to determine how local journalists approach the phenomenon of migration in the context of globalization. In addition, the study analyzes local journalists' thoughts about globalization, economy, socio-cultural and media. In the study, phenomenology, one of the qualitative research designs, was conducted. In-depth interviews were conducted as a data collection technique in the study. According to the findings, the themes that come to the fore in journalists' thoughts under the heading of globalization are; It is stated that global forces cause migrations, developments in the field of communication have an impact on global migrations, migrations create cheap labor and global migration management is unfair.

¹ Çalışma İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Bölümü Yüksek Lisans Programı Göç ve Medya dersi kapsamında hazırlanmıştır.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: firat.adiyaman@inonu.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

This study aims to determine the thoughts of local journalists about the phenomenon of migration in the context of globalization. The causes of migration are global, and their consequences affect more local areas. Based on this idea, how local journalists handle the immigration problem is the subject of this study. It also aims to determine what local journalists think about the effects of immigration on the economy and culture. In addition, it is aimed to determine the thoughts of local journalists about the relationship between media and immigration. Thus, it is aimed to determine how journalists build their professional identities when approaching the immigration problem.

Phenomenology, one of the qualitative research designs, was applied in the research. In the study, the interview technique was used as a data collection tool, which is frequently preferred in phenomenological research (Yıldırım and Şimşek, 2013, p. 80). It was tried to learn the thoughts of journalists about migration through the in-depth interview technique (Uslu and Demir, 2022, p. 289). Semi-structured interview technique was used in the study. In this way, in addition to a questionnaire created, researchers will have the flexibility to add new questions according to changing situations during the interview (Akman Dömbekci and Erişen, 2022, p. 145). Random sampling was adopted for the study. First, a pilot interview was conducted and the clarity of the questions was tested. After the clarity of the questions was tested, other interviews were held. Interviews were held with a total of 10 journalists in Malatya. The interviews were ended after it was decided that the data obtained reached a certain saturation. The interviews were held between January 20 and February 16, 2024. Two researchers interviewed three journalists each, and two researchers interviewed two journalists each. The transcripts of the interviews were read and checked among the researchers. Descriptive analysis was adopted to analyze the data. Thanks to this technique, prominent themes in the data were identified. Similar and differing thoughts of journalists were coded and marked. The themes that became evident later were interpreted and analyzed. To ensure the credibility of the data, the analysis process was shared with another researcher who was not involved in the study.

The questions to be asked during the interview are as follows:

Could you introduce yourself briefly? (age, gender, newspaper he/she works for).

1. What do you think about the effects of immigrants on culture?
2. What do you think about the integration and education (language) of immigrants?
3. What do you think about the effects of immigrants on the economy?
4. What do you think about the media's approach to immigrants?
5. What do you think about the relationship between immigration and crime?
6. What do you think about the relationship between globalization and migration?
7. What would you like to add last?

According to the findings of the study, journalists think that migration is not managed fairly in a global world. According to this idea, developed Western countries avoid the management of migration and prefer to leave the problem to Turkey. In this sense, according to journalists, Turkey is struggling alone on this issue. In addition, a journalist reminds us of the possible effects of global warming on migration on a broader level and states that there is no global policy on this issue. Some journalists think that developments in communication technologies have made the world more global and that the search for a better life has accelerated for this reason. Another important theme that comes to the fore under the theme of globalization is that immigrants create a cheap labor force. Accordingly, immigrants may be seen as more attractive in terms of employment.

However, some journalists see global powers as a factor that triggers migration. The local impacts of migration are complex. When journalists' thoughts are summarized, journalists think that immigrants are employed in heavy work in the agricultural and industrial sectors. At this point, this workforce, which plays a savior role in some periods, also leads to an informal economy. In this respect, some journalists believe that immigrants have a negative impact on the employment of locals. Journalists think that politics and ideological references are decisive in the media's approach to immigrants. The majority of journalists state that they adopt universal journalistic values in their approach to immigrants. In this context, journalists attach importance to framing immigrants' problems in the public sphere. However, some journalists are considering deporting immigrants who commit crimes out of the country because of the cultural and demographic fabric may be disrupted. On the other hand, while some journalists see a connection between immigration and crime, some think that there is no connection.

All of the journalists interviewed in the study are men. An attempt was made to reach female journalists, but no meetings took place due to the limited number of female journalists in Malatya city. In this sense, the lack of female journalists in the sample has become one of the main limitations.

It is possible that the research can offer various suggestions for social and political areas. According to the findings of the research, journalists are afraid of the possible negative consequences of irregular migration in the future. In this sense, economic, cultural and social measures need to be taken. However, migration, one of the negative consequences of globalization, is not managed fairly, as journalists point out. The immigration problem is mostly transferred to the first country that is exposed to immigration, and these countries are left alone. Therefore, considering the possible effects of global warming in the future, it becomes clear that migration requires a global policy.

The research is original in terms of determining the thoughts of local journalists in Turkey about immigration. Studies in Turkey mostly focus on how refugees or immigrants are presented in the media. In this context, the study is unique in that it determines how journalists in the city of Malatya approach a global problem.

Giriş

Küreselleşme, göç olgusunun tüm dünyada etkisinin artmasını sağlayan bir fenomene dönüşmüştür (Karataş ve Ayyıldız, 2021, s. 474). Teknolojik gelişme, küreselleşmeyle yakından ilişkili bir unsur olarak göç olgusuna etkisi olabilecek bir sürece işaret etmektedir. Teknoloji, ulaşım ve iletişimin maliyetlerini düşürmede ve göçmenler arasındaki bağı artırmada etkili olabilmektedir. Ayrıca internet ve diğer kitle iletişim araçları, insanların yeni ülkeler keşfetmesini sağlayabilmektedir (Czaika ve Haas, 2014, s. 284-285). Tarihsel süreçte, kırsaldan kente göç olarak kategorileştirilen insan hareketi bu özelliğini korumakla birlikte daha fazla küresel bir boyut kazanmaktadır. Ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri ortaya çıkan küresel göç (Colic-Peisker, 2017, s. 2) tüm dünyayı yakından etkilemektedir.

Ekonominin küreselleşmesi, ülkeler arasındaki ticareti serbestleştirmeyi sağlarken sermayenin akışı göç olgusunu etkilemektedir. Küreselleşmenin ekonomik boyutu, uluslararası eşitsizliği artıran bir etmen olarak göçün bir tercihten çıkmasına ve bir zorunluluğa dönüşmesine yol açmaktadır (Čiarnienė ve Kumpikaitė, 2008, s. 42). Küreselleşme bağlamında merkez ve çevre ülkeler arasındaki sermaye hareketleri, iş gücü maliyetleri kapsamında gerçekleşebilmektedir. Merkez ülkeler, çevre ülkelerden göç alabilmektedir. Öte yandan merkez ülkelerdeki sermaye, iş gücü maliyetlerinin daha ucuz olduğu çevre ülkelere geçiş yaparak çevre ülkelerdeki iç göçü harekete geçirebilmektedir (Çağlayan, 2006, s. 81). Küreselleşme, gelişmekte olan ülkelerdeki iç göçü, ekonomik gelişmeyle tetiklemektedir. Bu süreç ise ekonomik ve toplumsal sorunlara yol açabilmektedir. Örneğin Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren küreselleşmenin etkilerinin hissedilmesiyle beraber yeni iş imkânlarına yönelen insanların oluşturduğu göç, kentlerde problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Taşkesen, 2017, s. 32-33). Ayrıca küreselleşme, uluslararası ticari ilişkilerden ortaya çıkan faydaların daha çok gelişmiş ülkelerin lehine olmasına yol açan bir süreç olarak gelişmekte olan ülkelerdeki gelir dağılımının eşitsiz olmasına neden olmaktadır (Baş, 2009, s. 65). Bu eşitsizlik, göçün daha refah ülkelere hareket etmesine yol açmaktadır. Eş deyişle küresel kapitalist üretim ilişkilerinin bir sonucu olarak insanlar, zorunlu göçe maruz kalabilmektedir.

Küreselleşerek birçok ülkenin etkilenmesine yol açan göç; politikleşmektedir. Başta iç politika olmak üzere ulusal güvenlik politikaları, uluslararası göç hareketlerinden etkilenmektedir (Castles ve Millet, 1998, s. 9). Göçün politikleşmesi, ulusların iç siyasetinde kullandığı bir sürece denk gelmektedir. Politikacılar, seçimlerde göçmenleri bir nesneye dönüştürerek insanların oy tercihlerini etkilemeye çalışmaktadır. Bununla birlikte devletler, düzensiz göçleri bahane edip güvenlik politikalarına yönelerek demokrasinin aşınmasına yol açabilmektedir.

20. yüzyılın sonlarından itibaren devletler göç hareketlerini sınırlandırmaya başlamıştır. Buna rağmen göç olgusu farklı şekillerde meydana gelmeye devam etmektedir. Mülteci ve sığınmacı statüsü, göçün zorunlu bir şekilde gerçekleştiğini ifade ederken göçmen ise gönüllü bir yer değiştirmeye karşılık gelmektedir. Düzenli göç, yasal yollarla gelen insanları tanımlamak için kullanılırken düzensiz göç yasadışı yollarla sınırları geçen insanları tanımlamakta kullanılmaktadır (Köşk ve Özbek, 2017, s. 250-251). Küreselleşen dünyada göç, ulus devletlerin sınırlarını zorlayan bir olguya dönüşmektedir. Ulus devletler, uluslararası kurumlar aracılığıyla göç hareketlerini sınırlandırmanın yanı sıra asimilasyon veya çok kültürlülük politikaları aracılığıyla bu sorunun üstesinden gelmeye çalışmaktadır (Topcu, 2019, s. 59). Öte yandan küresel göç hareketlerinin yol açtığı problemlerle mücadelede ulus ötesi bir yaklaşımın gerekliliğine işaret edilmektedir. Eş deyişle, küreselleşme ile birlikte devletlerin göç üzerindeki kontrolünün zayıflaması böylesi bir ihtiyacı doğurmaktadır (Ün ve Paydak, 2017, s. 187-188).

Savaşlar, küresel göç hareketlerini artırmaktadır. 20. yüzyılda meydana gelen iki dünya savaşının göç üzerinde etkileri olmuştur (Görgün, 2017, s. 1320). Yakın zamanda dünyada yaşanan çeşitli krizler, özellikle Orta Doğu'da yaşanan Arap Baharı sonrasında gelişen iç karışıklıklar insanların kitleler hâlinde göç etmesine neden olmuştur. Türkiye'ye komşu olan ülkelerden Irak ve Suriye'yi de etkisi altına alan olumsuz gelişmeler sonucunda, büyük çoğunluğu ülkemizin güneyinde bulunan ülkelerde Arap Baharı sonrasında siyasi yönetim başarısızlıkları ve iktidar değişimi nedenleriyle iç karışıklıklar ortaya çıkmıştır (Ertan ve Ertan 2017, s. 9). Bu göç dalgasından Türkiye de fazlasıyla etkilenmiştir. Türkiye 2011 yılından günümüze kadar pek çok Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmıştır. 19 Ekim 2023 tarihi itibari ile Türkiye'de 3 milyon 264 bin 248 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır (Mülteciler Derneği, 2023). Diğer milletlerden olmak üzere yaklaşık 320 bin mülteci daha Türkiye'de yaşamaktadır. Sözü edilen rakamlarla birlikte Türkiye, dünyada en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumundadır (UNHCR, 2024).

Göç küresel bir olgu olup, yerel toplulukları ve şehirleri daha çok etkilemektedir. Özellikle düzensiz göç, küresel ilişkilerden ve nedenlerden kaynaklanmaktadır. Küreselleşmenin etkili olduğu göç olgusunun tek bir ulusun üstesinden gelebilecek bir sorun olmadığını söylemek mümkündür. Kaynağı küresel olan göç hareketlerinin çözümü ile uğraşmak ise yerele düşmektedir. Bu bağlamda yerel gazetecilerin göç olgusu hakkındaki düşüncelerinin ne olduğu bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı Malatya yerel basınında çalışan gazetecilerin göç hakkındaki düşüncelerini belirlemektir. Çalışma yerel gazetecilerin göçün "toplumsal, kültürel ve ekonomik" boyutlarıyla ilgili düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Göç Olgusu

Göç, bir kişinin ya da bir grubun savaş, ekonomik zorluklar, olumsuz iklim şartları ve çeşitli olumsuz sebeplerle daha iyi şartlarda yaşamak ve ölmek adına buldukları bölgeyi terk etmeleridir (Kartal ve Başçı, 2014, s. 277). Bir diğer tanım ise bireysel olarak bir insanın veya bir grup insanın kendi ülkelerinin dışında kalan uluslararası bir sınırı geçip nedeni, göç etme şekli, süresi ne olursa olsun başka bir devlete gitmesidir (Perruchoud ve Redpath-Cross, 2009, s. 35). Göçün birçok nedeni bulunmaktadır. Bunlar; yüksek bir kazanç elde etmek ve buna paralel olarak hayat kalitesini arttırmak, ekonomik nedenler (Aksoy, 2012, s. 294), savaşlar, terör olayları, iç karışıklıklar, bazı politik gelişmeler ve farklılaşmalar gibi siyasi nedenler, nüfus dinamiği ve eğitim yetersizlikleri, dini kanaat liderlerinin fetvaları (Taşçı, 2009, s. 186-191) gibi sosyal ve kültürel nedenler, iklim değişiklikleri ve doğal afetler gibi doğal nedenlerdir.

Göç eden insanlar, göç etmeye karar verme süreçlerinde pek çok sıkıntıyla karşı karşıya kalırlar. İlk ve en önemli sıkıntı ise göç etmeyi kararlaştırma sürecidir. Kişide göç etme zorunluluğu oluştuğunda, göç etmeyi kararlaştırma sürecinde alınacak üç karar vardır. Bunlardan ilki ve önemlisi, önce kişinin göç etmeye karar vermesidir. İkincisi göç edecek kişilerin varış yerlerindeki çeşitli fırsatlar arasından birini tercih etmesidir. Üçüncüsü ise göç eden kişinin bu fırsatlar için diğerleri ile rekabet etmesidir (Bal vd., 2012, s. 195). Bu yarışta göç edilen ülkenin yerli halkı tarafından göçmenler, bir sorun olarak görülebilmektedir. Çünkü göçmenler, gittikleri ülkede çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik, toplumsal sorunlara sebep olmaktadır (Göker ve Keskin, 2015, s. 231). Bu sorunların en başında toplumsallaşma sorunu gelmektedir. Dolayısıyla göçmenlerin göç edilen yerlerdeki yerli halk ile uyum içerisinde yaşayabilmeleri için göç alan ülkelerin oluşturdukları göçmen politikalarının göçmenlerin uyumunu kolaylaştıracak şekilde olması önerilmektedir (Doğan, 2021, s. 278). Bu bağlamda göç sürecinde göç edenle yerli halkın düzenli, bütüncül toplum oluşturma durumunu yansıtan uyum olgusu, göç edilen ülkenin sosyal hayatının tüm basamaklarıyla bütünleşmeyi belirtir.

Göçmenlerin Medyadaki Temsilleri

Göçmenlerin geldikleri topluma uyum sağlamaları konusunda etkili olan gücün başında medya gelmektedir. Göç konusunda toplumsal kabulün kolaylaşmasında medya organlarının rolü azımsanamayacak ölçüde önemlidir. Medya organlarında üretilen içerikler, göçmenlere yönelik ötekileştirmede, toplumdan dışlamada ve kabul süreçlerinde oluşturdukları etkiyle toplumun göç edenlere karşı olumlu ya da olumsuz bakış açısını veya fikirlerini şekillendirmektedir (Ateşgöz, 2022, s. 122). Ayrıca medyanın gündem belirlemedeki etkili rolü, olayları sınırladığı kare, haberleri iletirken kullandığı söylemin etki mekanizması ve haberleri iletmiş sıklığı halkın algısını yönlendirebilmektedir (Sarılar, 2018, s. 156). Medyanın servis ettiği haberlerde göçmenlerin maruz kaldıkları kötü şartlar ve uğradıkları hak ihlallerinin yerine vardıkları ülkede daha çok problemlerle ilişkilendirilmektedir (Doğanay ve Keneş, 2016, s. 145). Göçmenler medyada “mağdur” veya “yardım edilmesi gereken bir kitle” olarak da sunulmaktadır (Pandir vd., 2015, s. 21-22). Haberlerde mülteciler nesneleştirilmektedir. Belirli konularda kendilerine söz verilmemekte daha çok onlar hakkında yöneticiler konuşmaktadır (Kurt, 2018, s. 282).

Medyanın gündem belirlemedeki güçlü rolü ve kamuoyu oluşturmadaki etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Ateşgöz, 2022, s. 128). Öyle ki insanların mültecilere ilişkin edindikleri bilgilerin bir kısmı medyadan gelmektedir. Örneğin bazı haber sitelerinde günlük en az bir haber göç ile ilişkili olabilmektedir (Ata ve Tamer, 2018, s. 732). Göçmenlerle ilgili televizyon haberlerinde üretilen içerikler, televizyonların ideolojik görüşlerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca hükümet ve sermaye sahipleri, haber üretim biçimini etkileyebilmektedir (Boztepe, 2017, s. 117). Eş deyişle medyanın göçmenlere yönelik bakış açısının temelinde medya kuruluşlarının yayın politikalarının yanı sıra politik ve ekonomik ilişkiler de yatmaktadır.

Ülkemizde göçmenler, özellikle Suriyeli sığınmacılar, toplumsal ve ekonomik yaşamda giderek görünürlük kazanmalarıyla birlikte, sıklıkla haberlerde sorun olarak ya da mağduriyet çerçevesinde olumsuzluk olarak yer bulmaktadır (Göker ve Keskin, 2015, s. 230). Gezik’in (2022) çalışmasında Suriyeli mültecilerin medyadaki temsilinde “problem kaynağı olma, suç işleme ve suç işlemeye meyilli olma, öteki, ekonomik yük, biz-onlar” gibi sorunlu dilin belirginleştiği saptanmıştır. Ayrıca çalışmada Suriyelilerle ilgili olumsuz haberlerde daha çok fotoğraf kullanıldığı, yazıların renklendirildiği ve dikkat çekmek amacıyla büyük puntolarla yazılması gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Medyada sadece Suriyeli mültecilere yönelik değil Rus-Ukrayna Savaşı nedeniyle göç etmek durumunda kalan, Türkiye’ye sığınan Ukraynalı göçmenlere yönelik de sorunlu dil hâkimdir. Ukraynalı sığınmacıların haberlerde savaş kaçağı, yardıma ihtiyacı olan, güvenlik endişesi yaşayan, sosyoekonomik yük ve yabancı olarak temsil edildiği görülmektedir (Demir ve Yıldırım, 2023, s. 121). Boztepe’nin çalışmasında (2017, s. 91-119) televizyon haberciliğinde göçmenlerle ilgili verilen haberlerde temsil ve söylem biçimlerinin sorunlu olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte çalışmada, haberlerin toplumun sorunu kavrayış şeklini biçimlendirerek mültecilere karşı olan korkuları ve tedirginliği alevlendirdiği ve mülteci sorunun nasıl çözüleceğine dair bilimsel bir yaklaşımın haberlerde yeteri kadar yer almadığı belirtilmektedir.

Yeni medya ve internet haberciliğinde göçmenlerin temsili geleneksel medyanın temsillerinden farklı değildir. Pandir ve arkadaşlarının (2015, s. 22) beş ulusal gazeteyi incelediği çalışmasında, Suriyeli mültecilerin basında yardıma muhtaç, sığınmacı sorunu, tehdit unsuru olma, yerel halkla uyumsuzluk gibi temsillerle yer aldığı görülmüştür. Araştırmacılara

göre görsellerde sığınmacıların keyifli hallerinin yer almaması ise onları “sığınmacı” kimliğinden koparmamaktadır.

Göç ve Kültür

Kültür, bir milleti veya sosyal kitleyi belirginleştiren bilgiler, gelenekler, kurallar, hukuk ve inançların tümünün birleşimiyle meydana gelen yaşam tarzını ifade eder (Giddens ve Sutton, 2020, s. 259). Kültür, bir arada yaşayan bireylerin kurmaya çalıştıkları yaşam alanlarının inşası ve düzenidir (Aksoy, 2012, s. 298). İnsan müdahalesi sonucunda değiştirilebilen şeylere kültür, değiştirilemez ve insan gücünün ötesinde olan şeylere ise doğa, denilmektedir. Kültüre ait olanın değiştirilebilir olması ise istenen bir durumdur (Bauman, 1999, s. 157). Bu bağlamda kültür, insan gücü ile değişen ve şekillenen bir unsurdur. Bireyler göçlerle birlikte sadece bir alandan başka bir alana yer değiştirme eylemini meydana getirmiyorlar aynı zamanda üretme ve tüketme alışkanlıklarını, yaşam şekillerini, rutinlerini de değiştirmektedir. Köklerinden ayrılan bireyler, toplumları hem etkilemekte hem de gittikleri yerlerden etkilenmektedir.

Sosyal psikoloji alanında göçmen topluluklar ile yerel halk arasındaki ilişkileri ele alan “sosyal kimlik” kuramına göre bireyler, içinde oldukları sosyal grubun konumunu başka gruplarla kıyaslayarak belirler (Şeker, 2015, s. 13). Kültür değişimlerinin ana nedenlerinden biri göçtür. Çünkü göçler hem göçle gelen bireyi hem de mesken edindikleri alanı değiştirmektedir. Göçmenler kısa sürede düşük ekonomik durumunun farkına varır ve durumdan kurtulmanın yollarını arar. Önce kendi sonra da ailesinin geleceğini ve ekonomik durumunu bir an önce güvence altına alması gerektiğini anlar. Göçmen birey, bulunduğu yerde eğitim alarak mesleğini eline almak ister. Sonrasında bu yoldan kazanç sağlamasıyla birlikte sosyal yapı içinde yüksek bir konuma gelmeye çalışır. Bu süreçle birlikte göç, bireylere yeni bir kimlik sunar (Karpas, 2010, s. 82-83).

Göçler, coğrafi ve kültür olarak farklı insanlar arasında köprü görevi görmekte ve kültürlerini zenginleştirmektedir. Aynı zamanda göçler, kültürün temel unsurlarını harekete geçirir ve daha güncel değerler meydana getirir. Göçün gerçekleşmesiyle birlikte göçmen kişilerde tatminsizlik, güvensizlik, istikrarsızlık vb. birçok psikolojik sorunlar meydana gelmektedir. Bu zorlu sürecin sonunda ise göç eden kişi geldiği yere uyum sağlamaktadır (Balcıoğlu, 2007, s. 58, 70).

Kültürleşme, göçlerle birlikte başka kültürlerden gelen kişinin ya da grubun maddi ve manevi unsurlarla belli bir kültüre girmesi ve var olan kültür ile gelen kültürün etkileşime girmesiyle birlikte her ikisinin de değişmesi ve dönüşmesidir (Güvenç, 1979, s. 131). Kültürleşme ise kişinin içinde var olduğu kültürü aile köklerinden başlayarak farklı toplumsal oluşumlar aracılığıyla deneyimleyerek öğrenme pratiğidir (Ergur, 2018, s. 34). Göçmenlerin yeni bir kültürü deneyimleme süreci ise entegrasyonla ilişkilidir. Göçün sistemli bir şekilde, kişilerin kendi isteği doğrultusunda gerçekleştiği durumlarda entegrasyon daha kolay bir şekilde gerçekleşmektedir. Öte yandan kendi istekleri dışında savaş, afet vb. durumlarda zorunlu olarak kendi yaşam alanlarını terk etmek durumunda kaldıklarında yeni yerleşim birimine hazırlıksız, birikimsiz gelen göçmenlerin uyumu daha zor olmaktadır. Öyle ki göçle gelen bireylerin ya da geldikleri yerleşim alanının kültürel yapısı da uyum sürecinin başında gelmektedir (Tümtaş ve Ergun, 2016, s. 1348).

Çok kültürlülük, farklı değerleri keşfeden bir bakış açısıyla yol almakta devletin baskıcı ve tekçi başka kültürleri yıldırıcı politikalarına karşı bir varoluş durumudur (Duman, 2011, s. 212). Kültürel çoğulculuk veya çok kültürlülük farklı sosyal kültürlerin bir bütün hâlinde tartışmadan yaşamlarını idame ettiren bir toplum biçimidir (Adıgüzel, 2016, s. 164-165). Bu kavram, toplumların içindeki çeşitliliği kutlamayı ve zenginlik olarak görmeye açık bir ortam oluşturur. Farklı kültürlerin bir arada var olmasıyla birlikte toplumlarda kültürel çeşitlilik

artmış, bununla birlikte çok kültürlülük kavramı meydana gelmiştir. Göçmenler, problemlerle ilişkilendirilmelerinin yanı sıra çok kültürlülüğe katkı sağlayan bir unsur olarak da ele alınmaktadır.

Göçmenlerin kültür alanında karşılaştıkları bir diğer durum kültür şokudur. Güvenç'e (1979, s. 131) göre; farklı kültürlerden koparak gelen bireylerin başka bir kültüre uyum sağlama noktasında karşılaştığı zorluklara, tedirginliklere ve güçlüklerle vermiş olduğu tepkilere "kültür şoku" denir. Diğer bir ifade ile kültür şoku; bireylerin farklı bir kültüre geçişte yaşadığı şaşkınlık hâlidir (Doğan, 2012, s. 394). Özetle göç eden insanlar alışkın olduğu bir ortamdan çıkıp hiç bilmediği yeni bir ortama girdiği zaman genellikle zorlanmakta ve uyum sorunu yaşamaktadır. Bu durumda göçlerle gelen bireyler kültür şoku yaşamaktadır. Kültür şokundan sonraki dönem ise uyum sürecidir.

Göç ve Uyum Süreci

Göç olgusunun öznesi olarak insan, vardığı ülkenin kültürüne uyum sağlamakta güçlük çekebilmektedir (Akıncı vd., 2015, s. 67-68). Uyum süresi sadece göç edenleri değil ev sahibi toplumu ilgilendiren bir süreç olarak birçok alana yayılmaktadır (Topçu ve Büyükbeşe, 2020, s. 26). Göç eden insanlar, toplulukları getirdikleri kültür ile ev sahibi kültür arasında hayatlarını idame ettirmeye çalışırken sosyal, ekonomik, eğitim ve siyasi alanda çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Entegrasyon ise göç edenlerin karşılaştığı güçlüklerin başında gelmektedir.

Göç, geçici ikamet, turizm ve uluslararası eğitim gibi etkileşimler, farklı grupların karşılaşmasına yol açmaktadır. Bu karşılaşmalar ise beraberinde değişimleri getirmektedir (Canbey-Özgüler, 2018, s. 8). Toplumsal olanı sebep-sonuç çerçevesinde açıklamaya çalışan bütün sosyolojik kuramlar, toplumların gelişip ilerlemesi için değişmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu bakımdan göç olgusu, olumlu ve olumsuz etkileri olan bir sosyal değişim sürecine işaret etmektedir (Çakır, 2011, s. 139). Son dönemlerde yaşanan yoğun göç ile birlikte sosyal değişimler, "uyum ve aidiyet" kavramlarının yeniden yorumlanmasına ve gündeme gelmesine neden olmuştur (Sözer, 2019, s. 418). Uyum, göç alan ve göç veren ülkeler açısından önemli bir kavramdır. Göç edilen yerdeki yerli halk ve göçmen arasındaki uyum sürecini ifade eden toplumsal uyum, göç edenlerin kültüründen ödün vermeden entegrasyonunu ifade etmektedir. Aynı zamanda uyum kavramı, ev sahibi ülkenin yeni gelenlerin ihtiyaçlarına cevap vermesiyle de ilişkilidir (Canbey-Özgüler, 2018, s. 1).

Arap Baharı sonrasında Orta Doğu'da yaşanan iç karışıklıklar nedeni ile Türkiye, güneyinde bulunan ülkelere fazlasıyla göç almıştır. Bu göç dalgası nedeniyle ülkeye gelen sığınmacılar ile yerli halk arasında uyum sorunu yaşanabilmektedir. Ülkelerinde yaşanan siyasi sorunlar ve iç savaş nedeniyle Türkiye'ye geçici sığınmacı olarak gelen yaklaşık 3 milyon Suriyeli, yerleştikleri şehirlerde sosyal hayat, kültürel uyum ve ekonomi gibi temel alanlarda birçok sorun yaşamış olup bu sorunlar eşliğinde de topluma uyum sorunu ortaya çıkmıştır (Karasu, 2016, s. 995-996). Başlangıçta Türkiye'de toplumun Suriyeli sığınmacılara bakış açısı "misafir" şeklinde olmuştur. Ancak, başlangıçta misafir olarak görülen bu grup zamanla kalıcı hale geldiği anlaşılmıştır (Özütürk, 2019, s. 2; Yıldırım alp vd., 2017, s. 107; Bolgün ve Uçan, 2020, s. 257). Kalma sürecinin uzaması ise toplumsal uyumun kaçınılmaz olmasına denk gelmektedir.

Yıldırım alp ve arkadaşlarının (2017, s. 123) çalışmasında Suriyelilerin toplumsal kabul ve uyum sürecinin yeteri düzeyde sağlanmadığı belirtilmektedir. Araştırmacılar, dil sorununun çözülerek Suriyelilerin, yeterlilikleri ve iş gücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda işlere yerleştirilmeleri gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca araştırmacılar, Suriyelilere eğitim imkânlarının yeterince sunulması ve ulusal ve yerel medyada Suriyelilerin temsillerinde

kullanılan dile dikkat edilmesi gerektiğini ifade edilmiştir. Araştırmacılar bu önerilerin gerçekleşmesi durumunda toplumsal kabulün sağlanabileceğini ifade etmektedir.

Göç edilen ülkeye ilk defa yerleşen göçmenlerle sonradan bu sürece dâhil olan göçmenlerin şartları aynı olmamıştır. Sonradan gelenlerin geldikleri ülkede kendilerinden birilerini görmesi uyum sürecini kolaylaştırabilmektedir (Çağlayan, 2006, s. 86). Öte yandan, daha önceden göç edenler, kendilerinden sonrakilerin göç etmesinde teşvik edici bir etmene dönüşerek göçün artmasına neden olabilmektedir (Güllüoğlu, 2012, s.72). Göç ettikleri yerde göçmenlerin yaşantısını zorlaştıran sebepler, göçmenleri aynı çatı altında birleştirmektedir (Ekşi, 2009, s. 69). “Gettolaşma” göçlerle yaşadığı yerden koparak gelen bireylerin belirli mahallelere topluca yerleşmesi ve bu bölgelerin kısmen içe dönük bir şekil alarak hâkim kültürden tamamen bağını koparmadan varlığını devam ettirmesidir (Sağlam, 2006, s. 43). Gettolar, genel olarak göçler sonucunda toplumlara sonradan katılan insan gruplarının yurt edindiği, düşük olarak ifade edilen kentsel mekânlardır. Gelişmiş toplumlarda bazı kentlerin önemli bir özelliği de bazı alanlarda belli hiyerarşiye sahip toplumsal tabakanın varlığıdır. Gettolar ise bu hiyerarşinin en düşük mekânsal alanlarıdır. Genellikle göçmenler, bu mekânlarda diğer göçmen topluluklarıyla ve yerel halkın daha dışında tutulmuş kesimiyle birlikte yaşamlarını devam ettirmektedirler. Gettolarda yaşamını idame ettiren göçmenler, çoğunlukla katılmış oldukları toplumlar içerisinde fonksiyonları belli ve sınırlı düzeydedir (Erder, 2006, s. 247-248). Dolayısıyla gettolar, göçmen bireylere kendi öz dilini konuşma fırsatı sunmakta ve kültürlerini kendi vatanlarından uzak tanımadığı, bilmediği bir ülkede yaşatma imkânı vermektedir (Adıgüzel, 2016, s. 155). Bu bağlamda, gettolaşmanın toplumsal uyum açısından bir engele dönüşebileceğini söylemek mümkündür. Eş deyişle mekânsal ayrışma, ev sahibi kültür ile göçmen kültürünün kaynaşmasını geciktirebilmektedir.

Göç eden toplum, gittiği ülkede başta dil olmak üzere bir bütün olarak yaşama entegrasyonda güçlük çekebilmektedir (Gün, 2006, s. 28). Eğitim, okul çağında olan göçmenleri önemli ölçüde etkileyen bir faktördür. Öğrencilerin eğitim süreçlerine dâhil olamama ya da dâhil olduktan sonra karşılaştıkları güçlükler, eğitim sistemine ve sistemin içeriğine adaptasyonunda ön plana çıkan sorunlardır (Gencer, 2017, s. 839). Eğitim sürecinde MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün 2022 verilerine göre okullaşan 935.731 bin yabancı uyruklu öğrenci varken, okullaşamayan 430.153 öğrenci vardır (MEB, 2022, s. 4). MEB sürecin başından itibaren geçici koruma altında bulunan çocukların eğitiminin temel bir hak olduğunu düşünmüştür. Bu çocukların geleceğe sağlam adımlar atmaları için sağlıklı bir eğitim almaları yönünde ciddi çalışmalar yapmıştır (Unicef, 2019, s. 11). Göçmen öğrenciler, verilen “Geçici Koruma Belgesi” sayesinde devlet okullarına kayıt yaptırarak eğitim öğretim sürecinin bütün basamaklarından diğer öğrencilerle eşit bir şekilde faydalanabilmektedir (Güngör ve Pehlivan, 2021, s. 54-55). Yapılan bu faaliyetler Türkiye’de bütünleştirici ve destekleyici bir sürecin yürütülmeye çalışıldığının işareti olarak değerlendirilebilir.

Savaş sonucunda Suriyeli çocuklar, ülkeleriyle beraber okullarından da kopmuştur (Turan ve Fansa, 2021, s. 13). Eğitim sürecinde yaşanan önemli sorunlardan biri de dil bariyeridir. Programlanan eğitim ve bu eğitimde öğretilecek konular, konuların sıralaması, öğretmenin konuları ne sürede bitireceği müfredat içeriğinde belirtilmiştir. Dolayısıyla dil yetersizliği olan öğrencilerin eğitimi alabilmeleri için dil eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır (Baldık, 2018, s. 44-48) Bu bağlamda ailelerin bilinçlendirilmesi ve öğretmenlerin göçmen çocukların seviyesine uygun öğrenme yöntem ve teknikleri geliştirilmesi önerilmektedir. Eğitimin diliyle ana dillerinin farklı olması çocukların akranlarıyla sağlıklı bir iletişim kuramamasına sebep olmuş okula uyum sürecini zorlaştırmıştır (Şahin, 2020, s. 382-384). Bu tür sorunlar, çocukların gittikleri ülkenin kültürüne uyum sağlamalarını güçleştiren etmenlere dönüşmektedir.

Eğitimciler, göçmenlerin geldikleri ülke ve o ülkenin sosyokültürel yapısıyla çocukların akademik başarısı arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Ereş, 2015, s. 25). Göçmenlerin okullaşma esnasında yaşadıkları dil çatışması, sosyal ve psikolojik uyum sorunu öğrencilerin tam anlamıyla eğitim sisteminden faydalanmalarını engellemektedir. Benzer şekilde dil problemi, eğitimcilerin akademik anlamda öğrencilere ulaşmasını zorlaştırmaktadır (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021, s. 399-400). Bununla birlikte göçmen çocukların beraberinde getirdiği kültürel kodlar ve yaşam tarzı, ev sahibi ülkedeki eğitime uyumu güçleştirebilmektedir (Akyavuz vd., 2020, s. 10). Kültürel yozlaşma korkusu, çocukların yeni öğrendiklerinin eski öğrendiklerini unutturacağı düşüncesi, özünü kaybetme endişesi ve kültürel kodlar (evlilik yaşı, erkek kız karma eğitim ortamı) velilerin okula olan bakış açısında önemli bir etkendir (Taştan ve Çelik, 2017, s. 39). Eğitim sürecinin başarılı bir şekilde yürütülmesi için çeşitli öneriler sunulmaktadır. Okullarda Türkçe dil kursları, sosyal uyum ve güçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilebilir. Çocukların sosyal, bilişsel, akademik yönlerinin gelişmesi, velilerin sürece olan inancıyla yakından ilişkilidir. Bu bağlamda velilerin de sürece dâhil edilmesi önerilmektedir (Şahin, 2020, s. 383-388). Okullarda olumlu ebeveynlik çalışmaları artırılabilir bu da çocuklarda başarı ve uyumu maksimize eder (Taştan ve Çelik, 2017, s. 62). Aksi takdirde çocukların toplumsal uyumu güçleşebilmektedir. Çocuklar, Bauman'ın ifadesiyle "dışlanmaya maruz kalarak yersiz yurtsuz kategorisine" dönüşebilirler (Bauman, 2022, s. 90). Eğitim öğretim hayatıyla bütünleşemeyen çocuk okula, öğretmene, akranlarına yabancılaşma ve uzaklaşma eğilimi gösterebilmektedir. Dolayısıyla bu bireyler akranları ve diğer sosyal çevresi tarafından dışlanmayla karşı karşıya kalabilmektedir.

Sosyal dışlanma sebepleri; ekonomik, kültürel ve siyasi olabilir ancak bunların yaşattığı his aynıdır. Göçmenler, statülerini kaybederek geldikleri toplumda yaşamlarını sürdürebilmek için korkunç bir mücadele içindedirler. Dışlanma ise kin ve öfkeye neden olabilmektedir. Bauman, göçmenleri küreselleşmenin atıkları olarak tanımlıyor. Bauman'ın tanımlamasından yola çıkarak çeşitli nedenlerle okullaşamayan çocuklar zamanla gözden çıkarılabilir, standartlara uymayan bozuk bir ürün, ihtiyaç fazlası gibi görülebilir ve âtil bir kesim olarak ifade edilebilir (Bauman, 2022, s. 22-69). Örneğin Yıldırım ve arkadaşlarının (2017, s. 123) çalışmasında Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin yaşadığı ayrımcılığın toplumdan izole olmalarına neden olduğu saptanmıştır.

Eğitim, göçmen çocukların ev sahibi ülkelerde iş gücü piyasalarına eklenmelerini ve toplumsal uyumu kolaylaştıran bir araç olarak değerlendirilmektedir (Baldık, 2018, s. 16). Ancak göçmen öğrenciler, okullarda ekonomik bir yük getirebilmektedir. Dolayısıyla eğitimciler bu okulların daha fazla desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir (Göksoy, 2020, s. 458).

Göç ve Suç İlişkisi

Göçmenlerin gittikleri ülkelerde suça meyilli veya daha fazla suç işleyen gruplar arasında olduklarına ilişkin yaygın bir düşüncenin olduğu belirtilmektedir. Ancak bazı araştırmalar, göç ve suç arasında bir ilişkinin varlığını doğrularken bazı araştırmalar ise tam tersi, ilişki olmadığını ortaya koymuştur (Kızmaz, 2018a, s. 564). Göç sonucunda meydana gelen birtakım sorunlar ev sahibi halkın tepki göstermesine sebep olabilmektedir. Buna bağlı olarak bireylerde ve devlette, göç ve suç olgusunun bir arada olduğu algısı ortaya çıkmaktadır (Tekin, 2021, s. 18). İletişim araçlarında ve sosyal medya içeriklerinde suç ve şiddet gibi pek çok olayın sorumluları olarak göçmenler lanse edilip bu iddialar hedef göstermeye kadar gidebilmektedir (Kızmaz, 2018b, s. 397). Göç ve suç ilişkisine ilişkin oluşan inanç, göçmen karşıtlığı politikalarına zemin oluşturabilmektedir (Kızmaz, 2018a, s. 564). Göçmenlerin suç işlemeye eğilimli olduğu inancı, yabancılaşmaya ve ayrımcı politikaların hayata geçmesine neden olabilmektedir (Güçlüten ve Cereci, 2021, s. 22).

Suç ve göç arasında ilişki kuran araştırmalar, göçmenlerin dezavantajlı durumlarının suç davranışına neden olduğunu belirtmektedir. Ekonomik olarak düşük olan bölgelerdeki göçmenlerin suça karışma şekilleri genellikle hırsızlık, soygun, madde kullanımı ve şiddet artışı biçimindedir (Arslan ve Taş, 2022, s. 17). Göç, toplumsal kurallara ve kurumlara olan bağlılığı aşındıran bir etkiye sahip olarak kentlerdeki suç türlerinin çeşitlenmesinde bir etkiye sahiptir (Ekici ve Tuncel, 2015, s. 17). Kentleşmeyle birlikte artan nüfus ve göç olgusunun yol açtığı problemler suç olaylarına zemin hazırlamaktadır. Çarpık kentleşme, göçün kontrol edilmesini zorlaştıran bir unsur olarak suç eğilimiyle de ilişkili olabilmektedir (Yıldırım, 2004, s.146).

Sosyal teoride yapısalcı yaklaşımlar ise toplumu bir organizmaya benzeterek organizmanın varlığının anlaşma ile sürdüğünü belirtmektedir. Buna göre göç, savaşlar ve doğal afetler gibi durumlar, var olan dengenin bozulmasına yol açarak toplumun düzenleyici ve kontrol edici işlevlerinin bozulmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda bu yaklaşım, suç olgusunun tek başına bireysel bir eylem olarak ele alınamayacağını söyleyerek suçun sosyal yapı ile olan ilişkisine vurgu yapmaktadır (Dolu, 2012, s. 54). Dolayısıyla göçün kendisi değil göçe yol açan durumlar, suça neden olmaktadır. Bu sebepler herkes için suça yönlendirebilen bir durum olarak ele alınabilmektedir. Sonuç olarak göç ve suç ilişkisini önlemek adına göçmenlerin yaşadığı ortamların ve iş olanaklarının iyileştirilmesi önerilmektedir (Tekin, 2021, s. 34).

Göç ve Ekonomi

Ekonomik sorunlar ve daha iyi bir yaşam arayışı göçün temel nedenleri arasında yer almaktadır (Tamer, 2020, s. 2812). Küresel düzlemde göç hareketleri, ülkelerin iş gücü ihtiyacına, iş gücü ücretlerine veya ağır sanayinin mekânsal hareketliliğine bağlı olarak değişebilmektedir (İnce, 2019, s. 2597). Uluslararası göç hareketleri, ulusal kalkınmada etkisi olabilecek bir unsur olarak da ele alınmaktadır (Aktaş, 2014, s. 37). Bu sebeple, günümüzde Kanada ve Almanya gibi gelişmiş ekonomiler, ülkelerinin ihtiyaç duyduğu alanlarda işçi alımı yapabilmektedir. Ancak, göç ve ekonomi arasındaki ilişkinin toplumsal algıdaki yansıması göçmenlerin ekonomik bir yük olduğu şeklinde olabilmektedir. Dolayısıyla ekonomi ve göç ilişkisi, sosyolojik yönü olan bir olgudur.

Göç eden topluluklar, gittiği ülkenin sosyal ve kültürel yapısının yanı sıra geldikleri ülkenin ekonomisini de etkilemektedir (Bakkaloğlu, 2021, s. 206). Göçmenler, buldukları ülkelerde işsizliğin sebeplerinden biri olarak görülebilmektedir. Ancak göçmenler, gittikleri ülkenin ekonomisine üretim ve tüketim süreçlerine dâhil olarak ekonomik anlamda fırsatların ve risklerin bir arada bulunduğu bir sürece yol açmaktadır (Taştan vd., 2016, s. 12). Dolayısıyla göç, hedef ülkenin ekonomisinde olumlu veya olumsuz etkileri olabilecek bir harekettir. Göç; istihdam, işsizlik, gelir dağılımı gibi faktörlerle yakından ilişkili olup ülke ekonomilerini etkileyen bir dinamiğe dönüşebilmektedir.

İş sahibi olmak; diğerleri tarafından kabul görmek, saygınlık kazanıp çeşitli sosyal statüleri işgal etmek, sosyal düzene dâhil olmak ve kazanç elde edip ilerlemek gibi hem ekonomik hem de sosyal boyutu olan bir olgudur (Keser, 2004). Öyle ki, iş hayatına dâhil olamayan, istihdamın dışında kalan göçmenler zamanla ötekileştirilebilmektedir. Verimli olamayan göçmenler, zamanla evrendeki atık, işe yaramayan bir grup olarak etiketlenmektedir. Küreselleşme ise bu atık olarak sınıflanan grupların üretiminde önemli bir araca dönüşmektedir (Bauman, 2022, s. 16-21).

Göçmenlerin uzak ülkelere göç edecek sosyo ekonomik gücünün olmayışı ve gelişmiş ülkeler tarafından kabul görülmemeleri ülkemize gelmelerindeki önemli etmenlerdir. Geldikten sonra göçün hareketi ve yönü üretim faaliyetlerinin yoğunlukta olduğu illere doğru olmuştur (İnce, 2019, s. 2585). Göçmenlerin yaşadıkları bölgenin ekonomisi tarım, sanayi, hizmet

sektörlerinden hangisine bağlıysa iş kolu da ona göre şekillenmiştir. Örneğin göçmenler Marmara bölgesinde sanayi sektöründe Akdeniz bölgesinde ise tarım sektöründe istihdam edilebilmektedir. Dolayısıyla, göçmenler, sanayi üretiminin olduğu yerlerde sanayide istihdam edilirken tarımın baskın olduğu yerlerde ise tarımda istihdam edilmektedir (Aygül, 2018, s. 73).

“6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 6. maddesi uyarınca yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye’de çalışmaları veya çalıştırılmaları yasak olup buna aykırı olarak yabancı çalıştıran işverenlere ve yabancılara aynı Kanunun 23. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmaktadır” (UİK, 2016). Türkiye, çalışma izni olmayan göçmenlere yönelik süreci takip etmektedir. Çalışma iznine yönelik talepler artmaktadır ama talep eden herkese bu hak tanınmamaktadır. İşletmelerin belli sayıda göçmen istihdam etmesiyle ilgili kararlar vardır. Ancak konuyla ilgili düzenlemeler yapılırken ekonomik dengenin ve çoğunluğun menfaatlerinin de göz önünde bulundurulması önerilmektedir (Koç vd., 2015, s. 86-87). Ekonomik destekler, göçmenlerin ihtiyaçlarının karşılanmasında yetersiz kalabilmektedir. Bu kapsamda göçmenlerin yardıma muhtaç bir kitleden üretken bir gruba geçişinin sağlanması önerilmektedir. Göçmenlerin ihtiyaçlarının temin edilmesinden ziyade, göçmenlerin bunu nasıl temin edeceğinin öğretilmesinin ve yönlendirilmesinin daha faydalı olduğu vurgulanmaktadır. Eş deyişle, göçmenlerin ekonomide üretime eklemlenmelerinin sağlanması ön plana çıkmaktadır (Uzun, 2015, s. 118-119).

Türkiye’de kalan Suriyelilerin geleceğinin belirsiz olması ekonomide haksız rekabet, güvencesiz iş ortamı ve emek sömürüsü gibi sorunlara yol açabilmektedir (Dikkaya ve Dinçer, 2023, s. 196). Türkiye’deki Suriyeli göçmenler, ucuz ve güvencesiz iş gücü olarak prekaryalaşmaktadır. Göçmenler ilgi, yetenek ve becerilerine göre değil de nitelik gerektirmeyen işlerde düşük ücretlerle işveren tarafından, daha çok talep edilmişler (Şahankaya Adar, 2018, s. 20-31). Dolayısıyla, göçmenlerin iş gücü piyasalarındaki görünümünün daha çok ucuz iş gücü şeklinde olduğunu söylemek mümkündür.

Yöntem

Malatya’da yerel gazetecilerin göç olgusu hakkındaki görüşlerini inceleyen bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırma yöntemi ile katılımcıların belirli bir fenomeni nasıl algıladıkları, anlamlandırdıkları ve bu fenomen hakkındaki bakış açıları merkeze alınmaktadır (Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020, s. 158). Fenomenolojik araştırma sayesinde katılımcıların belirli bir olguya verdikleri tepkiler de incelenmektedir (Fraenkel vd., 2023, s. 387). Bu bağlamda, çalışmada yerel gazetecilerin göç olgusu hakkındaki bakış açıları ve bu olguya nasıl tepki verdikleri incelenmektedir.

Araştırmada olgu bilim araştırmalarında sıklıkla tercih edilen veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 80). Derinlemesine görüşme tekniği aracılığıyla gazetecilerin göç hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır (Uslu ve Demir, 2022, s. 289). Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu sayede oluşturulan bir soru formunun yanı sıra araştırmacılar görüşme sırasında değişen durumlara göre yeni soru ekleyebilme esnekliğine sahip olacaktır (Akman Dömbekci ve Erişen, 2022, s. 145). Çalışmanın rastgele örnekleme benimsenmiştir. İlk olarak pilot görüşme gerçekleştirmiş soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Soruların anlaşılabilirliği test edildikten sonra diğer görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Malatya ilinde toplamda 10 gazeteci ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Gazetelerde çalışan sayısı az olduğu için muhabirlerin çalıştığı gazetelerin ismi gizlilik açısından saklı tutulmuştur. Gazetecilere ilişkin bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1: Katılımcıların demografik bilgileri

Kod	Yaş	Cinsiyet	Deneyim	Kurum
K1	39	Erkek	24	Yerel Gazete
K2	58	Erkek	32	Yerel Gazete
K3	63	Erkek	47	Yerel Gazete
K4	46	Erkek	16	Yerel Gazete
K5	30	Erkek	12	Yerel Gazete
K6	65	Erkek	35	Yerel Gazete
K7	35	Erkek	7	Yerel Gazete
K8	49	Erkek	30	Yerel Gazete
K9	69	Erkek	40	Yerel Gazete
K10	64	Erkek	50	Yerel Gazete

Elde edilen verilerin belirli bir doygunluğa ulaştığına karar verildikten sonra görüşmeler sonlandırılmıştır. Görüşmeler, 20 Ocak-16 Şubat 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 2 araştırmacı üçer gazeteci ile 2 araştırmacı ikişer gazeteci ile görüşmüştür. Görüşmelerin deşifreleri, araştırmacılar arasında okunarak kontrol edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz benimsenmiştir. Bu teknik sayesinde verilerde ön plana çıkan temalar belirlenmiştir. Gazetecilerin benzer ve farklılaşan düşünceleri kodlanarak işaretlenmiştir. Daha sonra belirginleşen temalar, yorumlanarak analiz edilmiştir. Verilerin inandırıcılığının sağlanması amacıyla analiz süreci çalışmada yer almayan başka bir araştırmacı ile paylaşılmıştır. Görüşme kapsamında sorulacak sorular aşağıdaki gibidir:

Kendinizi kısaca tanıtır mısınız? (Yaş, cinsiyet, çalıştığı gazete)

1. Göçmenlerin kültür üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. Göçmenlerin entegrasyonu ve eğitimi (dil) hakkında neler düşünüyorsunuz?
3. Göçmenlerin ekonomi üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
4. Medyanın göçmenlere yaklaşımı hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. Göçmenlik ve suç ilişkisi hakkında neler düşünüyorsunuz?
6. Küreselleşme ve göç ilişkisi hakkında neler düşünüyorsunuz?
7. En son neler eklemek istersiniz?

Bulgular

Bu başlık altında elde edilen bulgular, belirginleşen temalar altında yorumlanmış ve analiz edilmiştir.

Göçmenlerin Kültürel Etkileşimleri

Göç olgusunun kültür üzerindeki etkileri hakkında gazetecilerin düşünceleri farklı temalar üzerinden şekillenmektedir. Bu temaları; “kültürel etkileşim kaçınılmazdır, göçmenlerin yerel kültür üzerindeki etkisi sınırlıdır, Suriyelilerin kültürel değerlerinin farklı olması, kültürel entegrasyonun gerekliliği ve yerel dokunun kaybolma riski” şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

K4, Anadolu kültürünün yabancılara karşı hoşgörülü davrandığını ve misafirperver olduğunu söylemektedir. Bu kültürün ayrıca geleneklerine bağlı olduğunu vurgulayan K4'e göre dışarıdan gelenler, kültürü etkilememektedir. Ona göre yaşanan durum göçmenlerin adaptasyonun uzun sürmesidir. K7 ise kısmen de olsa kültür alışverişinin karşılıklı olduğunu düşünmektedir. Ona göre göçmenler, kültürler arası geçişte önemli olup iki taraf da birbirine katkı sunmaktadır.

K1, insanların göçlerle birlikte kültürlerini de taşıdıklarını ifade ederek yerel kültürün göçlerden etkilenmesinin kaçınılmaz olduğunu düşünmektedir:

Tabi bildiğiniz üzere insanlar gittikleri yerlere kendi kültürlerini de götürüyorlar. Bazı kültürler eşleşse bile, adetler, gelenekler, görenekler eşleşse bile bildiğiniz gibi eşleşmeyen, uymayan taraflarımız var. İnsanlar gittikleri yerlerde atıyorum yemek yeme kültüründen yaşama kültürüne kadar kendi kültürlerini de götürdükleri için nüfus sayıları arttıkça ister istemez diğer insanlar da bundan etkilenmektedir. Tabi dediğim gibi biz son savaştan sonra Suriye'den çok göçmen aldı Malatya. Bir süre bu göçmenler kampta kaldı. Dolayısıyla şehrin çok uzağındaydı ama sonrasında kamptan çıktıktan sonra bir şekilde içimizde yaşamaya başladılar. Onlar da mahalle kültürü yaşamaya başladılar. Dolayısıyla bir kültürel etkileşim de oldu. K1

K5, Türkiye'de toplumun kültür açısından kapalı toplum özelliği taşıdığını söylemektedir. Buna göre yeni bir kültürle karşılaşıldığında başlangıçta bir direnç gösterilmektedir. Ancak zamanla kurulan iletişimle beraber karşı tarafın kültüründen geçişler yaşanmaktadır. K5, bu değişimi Suriyeli kadınların başörtüsü giyim tarzının Türkiye'deki kadınlar arasında yaygınlaşmasıyla örneklendirmektedir. Dolayısıyla, K5'e göre giyim tarzı, ticaret ahlakı ve çalışma tarzı gibi alanlarda kültürün etkilenmesi olasıdır. Ancak gazeteciye göre olumlu veya olumsuz yaşanan bu yaşanan kültür geçişleri aile yapısını da etkilemektedir. Ona göre göçmenlerin gelmesiyle birlikte bazı bölgelerde tek eşlilikten çok eşliliğe bir geçiş yaşanmıştır.

Aile yapısındaki farklılığın etkisine dikkat çeken bir diğer gazeteci K10'dur. K10'a göre tarihsel süreçte Malatya her zaman kontrollü göç alan bir şehir almıştır. Ancak son dönemde yaşanan düzensiz göçün sonuçları kültürel açıdan olumsuz göstergelere sahiptir. K10, Anadolu kültüründe yaşayan toplumsal grupların karşı çıktığı ve hoş karşılamadığı küçük yaşta evliliklerin ve çok eşliliğin göçmenler arasında yaşandığını söylemektedir. Gazeteciye göre küresel güçler, savaştan kaçan bir toplumun başka bir ülkede demografik açıdan artmasını teşvik etmektedir. K10'a göre bir erkeğin birden fazla eşinin olması kabul edilebilir değildir:

...Şimdi bir erkeğin, bir kaç tanesine ben rastladım, 2-3 tane çocuk yaşta hanımı var artık hanımı diyor, etrafında gezdiriyor. Şimdi bunu biz burada nasıl kabul edeceğiz? Yani öyle bir şey, tarihleri de incelediğiniz zaman ben hiçbir tarihte hiçbir yerde rastlamadım. Bizim insanlarımız mesela 60 yılında insanlar ekonomik mübadelede Almanya'ya gittiler. Almanya'ya gidip Almanya'nın en ağır işlerde çalıştılar ama orada evlenip de çocuk yapmayı hiç kimse aklına getirmede. Bir başka yere giden Türkler var, arkadaşlarımız var, genç delikanlılar var, gidip orada evlenip de orada çoğalmayı üremeyi hangi akla hizmet yaparlar. İnanın ki kimse anlamıyorlar. K10

K3, doğal afetlere dikkat çekerek Malatya'nın göç dengesinin bozulduğunu belirtmektedir. Buna göre 6 Şubat depremleriyle birlikte Malatya göç vermiştir. Bu durum ona göre "Malatyalı" kimliğini tehlikeye atmaktadır. Öyle ki böyle giderse şehirde Malatyalı kalmayabilir. K3, göçlerle birlikte kentlerde gettoların kurulduğunu ve belirli mahallelerin farklı ülkelerden gelen insanlarla anılmaya başladığını söylemektedir. Bu anlamda ona göre kültürel uyum kaçınılmazdır:

Gelen göçmenleri de kendi kültürümüze, istediğiniz şekle yönlendiresiniz. Bu konuda büyük bir sıkıntı var. Düzensiz göçmen diyelim. Türkiye'de olduğu gibi Malatya'da da büyük bir sorun. Bu Antep'te de sorun. Van'da da sorun. İşte bu İstanbul'da da sorun. Türkiye'nin dört bir yanında bu sorun. Göç idaresi işte geri gönderme kampları falanla bu işlerin çözüleceğini zannetmiyorum. Şehirler, gelen göçmenleri asimile edecekler. Kendilerine benzetecekler. Şehirde yerli kalmadı ki onları asimile etsin. Çok değişik şeyler duyuyoruz. Ne kültürümüze uygun ne yaşantımıza uygun. Ne geleneğimize ne göreneğimize uygun. Türkiye'de bu büyük bir sorun oldu. Bu sorun de devam ediyor. K3

K6 da kültür değişiminin gettolaşma nedeniyle sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Göçmenlerin kendi mahallelerinde kültürlerini yaşamaları, yerel kültürle etkileşimi sınırlandırmaktadır. K6'ya göre Malatya'da yaşayan Türkmenler görece kültürel benzerlikler sergilerken Suriye'den gelenler bambaşka bir kültüre sahip olup kendi kültürünü yaşamaktadır:

... Mesela örneğin Suriyeli göçmenler çok. Bunların Malatya kültürü üzerinde önemli bir değişiklik olduğunu düşünmüyorum. Şöyle ki bunlar zaten kendi geldikleri yerin kültürünü yaşıyorlar. Örneğin burada Taştepe mevkiinde olanlar var. Eski Malatya tarafında oturanlar var. Bunlar kendi fırınlarını kendi oluşturmuşlar. Çünkü onların ekmekleri farklı. Gerçi bir deprem yaşadık. Bunları bir miktar kaybettik ama genelde kendi kültürlerini yaşıyorlar. Fakat bunlarda da bizim gözlemimize göre değişik yani birkaç grup var. Atıyorum Kobani'den gelenler var. Bizim gözlemlerimize göre. Mesela örneğin Karakavak bölgesinde yaşayanlar var. Bunları da yani ne bir böyle doğru dürüst bir çocuk bakımı, ne bir doğru dürüst aile ortamı. Yani bir kapıdan kırk kişi girip, kırk kişi çıkıyor. Bunları gözlemliyoruz. Doğru dürüst bir iş yaptıkları yok... K6

Gazeteciler, kültürel entegrasyon konusuna farklı açılardan ayrışsalar da entegrasyonun bir zorunluluk olduğunu düşünmektedir. Gazetecilerin bir kısmına göre yaşanan göçün kontrolsüz olması entegrasyon sürecini sekteye uğratmıştır. Devletin sorumluluğuna dikkat çeken gazeteciler, sivil toplum örgütlerinin de bu konuda aktif olması gerektiğini belirtmektedir.

K4, Malatya'da göçmenlerin entegrasyonu konusunda çalışan sivil toplum örgütlerinin başarılı çalışmalar yürüttüğünü söylemektedir. K3'e göre devletin yanı sıra gazeteciler ve sivil toplu örgütlerine önemli görevler düşmektedir:

Göçmenlerin eğitimi gerçekten de çok önemli. Devletimize büyük görevler düştüğü gibi sivil toplum örgütleri vardır. Ha diyeceksiniz deprem bölgesinde sivil toplum örgütü mü kaldı? Nasıl bu konuda şey edecekler. Demin dediğim gibi asimile etmek, kendimize benzetmek. Bunu başarmak istiyoruz. Bunu başarmalıyız. Bu konuda da devlete, belediyeye büyük görev düşüyor. Bu arada gazetecilere de büyük görev düşüyor. Suriyeli, Afganlar, Doğu ve Güney Doğu'daki gelen göçler var Malatya'ya. Bunların eğitimi gerçekten çok önemli. Bunlar bir ara şeyde, konteynir kentte kalıyorlardı. O zaman bir sorun yoktu. Şehre dağıldıktan sonra sorunlar yaşanmaya başlandı. Aynı kültürden değilsin. İstenmeyen olaylar yaşanmaya başladı. Bu konuda dediğim gibi devlete büyük görevler düşüyor. Bizlere de düşüyor, sivil toplum örgütlerine de düşüyor. K3

K8, coğrafya ve din yakınlığının entegrasyonu kolaylaştıran bir unsura dönüştüğünü ifade etmektedir:

...Mesela Afganlılarla aynı kültürü yaşamasak bile aynı dinin insanlarıyız. Türkiye'de birçok noktada bölgede Afganlar çobanlık yapıyor evine alıyor, evinin kapısını açıyor, çiftliğini teslim ediyor. Onlarla yani aynı din ve dil -yani burada dil ve din çok önemli- entegrasyonu kısa sürede oluşturabiliyor. Mesela Suriye'den gelen Araplar da var. Türkler de var. Ama birçok Suriyelinin akrabası aynı zamanda bizim sınır illerde akraba ve aşırı akrabalıkları var. O nedenle entegrasyon, uyumsuzluk fazla yaşanmadı ama yetiştirilme kültür tarzından dolayı sıkıntı yaşandı...K8

K1 de farklı bir açıdan entegrasyonun kolay gerçekleşebileceğini düşünmektedir. K1'e göre Türkiye'de doğan çocuklar Türkiye ve Malatya kimliği taşımakta ve yerli kültür içerisinde büyümektedir. Türk kültürüne alışkın olan bu çocuklar, K1'e göre sıkıntı yaşamayacaktır. K7 ise Türkiye'de kayıtlı olan tüm göçmenlere eşit yaşam şartlarının sunulması gerektiğini söylemektedir. Ona göre kayıt dışı göçmenler, ülkenin kültürel olarak farklı bir boyuta geçmesine neden olabilecek bir riski barındırmaktadır. Ancak kayıtlı göçmenlere, gıda, barınma, güvenlik ve dil eğitimi konusunda eşit şartlarda hizmet sunulmalıdır. Öyle ki, K7'ye göre göçmenler kendi dillerinde eğitim alabilmelidir. K2 de benzer şekilde göçmenlerin kendi dillerinde eğitim almalarının daha sağlıklı olacağını düşünmektedir. Türkçe eğitimin vatandaşlık konusunda bir etkisi olabileceğini düşünen K2, gazetecilik mesleğinin kamusal hizmet yönünü hatırlatarak entegrasyonun sağlıklı gerçekleşmediğini belirtmektedir. Dolayısıyla ona göre eğitim kendi dillerinde de olabilmelidir.

K10, göçmenlerin eğitiminin bir gereklilik olduğunu ifade etmekle birlikte ülke kaynaklarına yüklenen baskıya dikkat çekmektedir. Buna göre ülke kaynakları sınırlı olup vatandaşların eğitime ve sağlığa erişiminde bile zorluklar yaşanabilmektedir. Ancak ona göre Afganistan'dan gelen genç erkeklerin varlığı ulusal güvenlik için tehdit oluşturabilecek bir riske sahiptir. K10'a göre bir kısmı silah eğitimi almış bu gruplar zaman

zaman küresel güçler tarafından kullanılabilir. Dolayısıyla bu grupların eğitimi ve entegrasyonu bir zorunluluğa dönüşmektedir:

...Türk vatandaşları yeni T.C. kimliğiyle parmak izine kadar kayıtlıdır. Yani yapacağınız bir şey yok ama göçmenleri ve diğer insanların büyük bölümü kayıt altında değil. Bunları kayıt altına almak gerekiyor. Ondan sonra topluma entegre etmek gerekiyor. Eğitim noktasında o şekilde eğitebilirsiniz. Burada kalmasına müsaade ediyorsunuz, yani yapacağınız bir şey yok mecbur eğiteceksiniz. Eğitimsiz daha kötü olacaktır. Onun için insanlar işlediği her suçla buradaki vatandaşın bu devletin başına bela olacaklardır. Onları mecbur eğiteceksiniz. K10

K5, Türkiye'nin entegrasyon konusunda başarısız olduğunu düşünmektedir. Ona göre göçmenler belirli mahallelerde yoğunlaşmış ve gettolaşma yaşanmaktadır. Her ne kadar mahallelerde belirli bir kota olsa da limit aşılmış ve göçmenlerin sayısı artmıştır. K5, Arapça konuşanların sınıflarda artmasının yerli çocukların eğitiminde bir gerilemeye neden olduğunu söylemektedir. Ona göre 30 kişilik bir sınıfta 10 yabancı öğrencinin olması yerli öğrencilerin müfredattan geri kalmasına neden olmaktadır. Çünkü eğitim sürecinin bir parçası göçmenlerin dil eğitimine ayrılmaktadır. Bu durum ise K5'e göre yerli öğrencilerin başarısını bir şekilde olumsuz etkilemektedir.

Göçmenlerin Ekonomi Üzerindeki Etkileri

Gazetecilerin büyük çoğunluğu göçmenlerin ekonomi üzerindeki etkileri konusunda benzer fikirlere sahiptir. Bu düşünceler; "göçmenler ucuz iş gücü olarak çalıştırılıyor, göçmenler kayıt dışı çalıştırılıyor, göçmenler tarım ve sanayi sektöründe kimsenin yapmak istemediği işleri yapıyor" temaları olarak şekillenmektedir. Kimsenin yapmak istemediği işin yapılması tartışmalı bir konudur. Gazeteciler, ağır işlerin göçmenler tarafından yapıldığını ve bunun bazı sektörler için hayati öneme sahip olduğunu söylemektedir. Öte yandan göçmenlerin bu işleri yapması yine de yerlilerin işsiz kaldığı algısına yol açabilmektedir. K1, K2 ve K7 hayvancılık sektöründe Afgan çobanların tercih edildiğini söylemektedir. Türkiye'de bu meslekte istihdamın zor gerçekleştiğini belirten gazeteciler, Afgan çobanların bu ağır mesleği yaparak üretimde oluşabilecek bir boşluğu doldurduğunu söylemektedir.

Malatya yerinde göçmenlerin, en çok istihdam edildiği sektörlerden biri tarımdır. Örneğin K3'e göre bahçelerden kayısının toplanmasında Suriyeliler de çalıştırılmaktadır:

...Göçmenlerin ekonomiye katkısı, şehirde işçi bulunamıyor. Gelen göçmenler çalıştırılıyor. Bak Malatya hem sanayi hem tarım kenti. Kayısıda çalışanlar Suriyeliler ve Doğu'dan gelenler. Bu konuda diyelim, baya şey kattılar. O konu inkâr edilmez...K3

Gazeteciler, göçmenlerin ucuz iş gücü olarak zor koşullarda çalıştırıldığını söylemektedir. K3, K4, K7 ve K8, Türkiye'de çalıştırılan göçmenlerin genellikle sigortasız çalıştırıldığını söylemektedir. Ucuz iş gücü olarak istihdam edilen bu grup, gazetecilere göre kayıt dışı bir ekonominin doğmasına neden olmaktadır. İşveren açısından daha cazip olan bu grup, gazetecilerin bir kısmına göre yerli çalışanların istihdamını olumsuz etkilemektedir:

...Göçmen yarasından kaynaklı. Sigorta girişi olmadan çalışanlar var. Bu da Türkiye'deki o yerlerde çalışacak olan işçilerin bir tık geriye düşmesine sebep oluyor. Bunun SGK, devletin, maliyenin, göçmen bürolarının denetimlerini yaparak özellikle fabrikalarda denetim yaparak bunun önüne geçmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bunun dışında bir şey yok. Denk geldiğimiz ya da bizim duyduğumuz farklı bir şey yok. Ucuz iş gücünün işsizliğe sebep olmasının şeyi şu, sigorta yatırmayınca fabrika diyor ki, işletme diyor ki, işveren, ben bir sigorta kârdayım diyor... K4

K10, göçmenlere eğitim ve sağlık alanında yapılan yatırımların maliyetine dikkat çekerken K8, Malatya'ya gelen düşük gelirli sığınmacıların daha sonra esnaf olarak lokanta, kahve ve kuaför gibi işletmeler açarak vergi ödediklerini söylemektedir. K6 da benzer şekilde göçmenlerin kendi iş yerlerini açarak alışveriş üzerinden il ekonomisine katkı sağladıklarını düşünmektedir. K7 ise sığınmacıların bir şekilde üretime dâhil olduklarını ancak kayıt dışı

ekonominin bir faydasının olmadığını belirtmektedir. K5, Türkiye’deki sığınmacıların bir gün Türkiye’den gitme umuduyla döviz biriktirdiğini söylemektedir. Günün birinde gitme hayaliyle biriktirilen bu dövizler ise K5’e göre Türkiye’nin döviz probleminde bir etkiye sahiptir. K2, bir ekonomide para sirkülasyonunun önemli olduğunu söylemektedir. Ancak ona göre sığınmacılar, uluslararası kuruluşlardan aldıkları yardımlar nedeniyle sınırlı bir sirkülasyona dâhil olmaktadır.

Medyanın Göçmenlere Yaklaşımı

Gazeteciler, çoğunlukla medyanın göçmenlere yaklaşımının olumlu olduğunu ifade etmektedir. Evrensel gazetecilik değerlerine atıfta bulunan gazeteciler, meslekleri gereği ırk ayrımı yapmadan sığınmacılara yaklaştıklarını belirtmektedir. Bununla birlikte, gazetecilerin medya ve göçmen konusundaki görüşleri; evrensel gazetecilik değerleri, ideolojik farklılaşmanın göçmenlere yaklaşımı belirlediği ve yerel medyanın göçmenlerin sorunlarını gündeme getirmeye çalıştığı şeklinde belirginleşmektedir.

K2, vatandaşların sığınmacılarla ilgili şikâyetlerinin medyadaki yansımalarından kaynaklı olarak basının göçmenlere karşı olduğuna ilişkin bir algının oluştuğunu düşünmektedir. Ancak ona göre kamu görevi üstlenen gazetecilik mesleği, mültecilerin ekonomi ve sosyal yapı üzerindeki olası zararlarına rağmen onları “insan” olarak görmeyi zorunlu kılmaktadır:

...Ben onlara bakış açım insandır. Ne diline bakarım ne dinine bakarım. Ne yaşayışına bakarım. Onun bir insan olduğunu düşünürüm. Yani buradaki hiçbir insanı sınıflandırmam. O mültecinin kendi arzusu isteğiyle mi buraya geldiğini düşünüyorsun? Hayır, arzu ve isteğiyle gelmedi. Neticede bir iç savaş, iç karışıklık. Bu yüzden göç etmek zorunda kaldılar. Hiç kimse bir düzenini bırakamaz... K2

K6 da medyanın göçmenlere insan odaklı yaklaştığını söylemektedir. Göçmenlerin sorunlarını ve ihtiyaçlarını duyurduklarını belirten K6, medyanın göçmenleri misafir olarak gördüğünü ifade etmektedir. K3 ise medyanın göçmen konusunda en başarılı kurumların başında geldiğini söylemektedir. Ona göre medya göçmenlerin yaşadıkları sorunlar görünür olmasını sağlamaktadır:

En iyi yaklaşan dünyada göçmenlere en iyi yaklaşan medyadır. Suriye’den gelmiştir. Onun derdiyle ilgilenir. Sorunu varsa gündeme getirir işte. Suriyeli aile ev arıyor, ev bulamadı, ev bekliyor, işte geçinemiyor diye gündeme taşır. Gerçekten de medya bu konuda zirvededir. Medyadan arkadaşlarım da hakkı ile üzerlerine düşen görevleri yerine getirmiştir... K3

Medyada göçmenlerin haber değeri taşıyan olaylar aracılığıyla yer bulduğunu ifade eden K4, gazeteci olarak göçmenlere ideolojik yaklaşmadığını ancak medyada göçmen sorununa ideolojik yaklaşmanın bir algıya yol açabileceğini söylemektedir:

...Medyanın ilgisini çeken olaylar var. Haber değeri taşıyan olaylar, fiili duruma göre hareket ediyor medya. Tabi medya kuruluşunun fikirleri, dünya görüşleri, düşünceleri de bunu etkiliyor. İdeolojik olarak bakan da var bakmayan da var. Mesela biz ideolojik olarak bakmayız. Allah yaratmış, herkes insan. İnsana insan olduğu için bakıyoruz. Dengeyi devletin kurması lazım. Bu çok önemli bir konu. Haberi takip edenler medya temsilcisinin ideolojisine göre göçmen haberlerini okuyorlar. Benim bir süzgecim var, diğer medya temsilcisinin farklı bir süzgeci var. Ona bakarak hareket ediyorlar. Bu da illaki algı oluşturuyor. Oluşturmuyor değil... K4

Gazeteci kimliği çerçevesinde sığınmacıları mağdur olarak gördüğünü söyleyen K9, medya kuruluşlarının siyasi düşüncelerinin sığınmacılara iyi veya kötü yaklaşmakta belirleyici olduğunu belirtmektedir. Göçmenlere karşı oluşabilecek algının şekillenmesinde politikanın belirleyici olduğunu söyleyen K5, medyanın başlangıçta sığınmacılara din kardeşliği üzerinden yaklaştığını belirtmektedir. K5’e göre devlet, göçmenlere yönelik nefret söyleminin oluşmaması için toplumsal olay ve çatışmalarda failin göçmen olduğu durumlarda bunun belirtilmesini istememektedir. K5’e göre din kardeşliği söylemi ve devletin nefret söylemini

engelleme konusundaki politikası, göçmenlerin oluşturduğu risklerin doğru bir şekilde medyada ele alınmasına engel olmaktadır. K7 de medyanın göçmenlere yönelik bakış açısının politikanın etkisinde kaldığını söylemektedir. K7, zorunluluktan Türkiye'ye sığınanlara olumlu baktığını ancak keyfi gelenlere ve suça karışanlara gazeteci olarak karşı durduğunu belirtmektedir. Sığınmacıların daha fazla çocuk yapmalarının nüfusu değiştirebilecek bir potansiyele sahip olduğunu söyleyen K7, suça bulaşmış olanların sınır dışı edilmesi gerektiğini düşünmektedir. K8 medyanın olumlu yaklaştığını ifade etmekle birlikte göçmen ve sığınmacıların hızlı nüfus artışına dikkat çekmektedir. Bu noktada gazetecilerin mesleki değerleri esas almakla birlikte nüfus konusunda tedirgin olduğunu söylemek mümkündür. Son olarak K10, medya olarak göçmen sorununa sağduyulu yaklaşıklarını belirtmekte ancak göçmen sorununun ekonomi üzerinde büyük bir baskıya dönüştüğünü söylemektedir.

Gazetecilerin Göçmenler ve Suç İlişkisi Üzerine Düşünceleri

Gazetecilerin büyük bir kısmı göç ile suç oranlarının artması arasında bir ilişki görmemektedir. Sadece K1 ve K3 göç ile beraber suç oranlarında bir artış olduğunu düşünmektedir. K1, sığınmacıların kamplardan şehir merkezine geçmesiyle birlikte suç oranlarında bir artış olduğunu söylemektedir. Bir bütün olarak ele alındığında gazetecilerin bu konudaki düşünceleri; suç oranı artmıştır, küçük olaylar dışında suç oranlarında bir artış olmamıştır, suçu oluşturan koşulların varlığı, denetim ve suç işleyenlerin sınır edilmesi şeklindedir.

K2, Malatya'ya gelen sığınmacıların çok fazla suç işlemediğini ve bunun nedeninin gelen insan profiliyle veya şehirdeki konjonktür ile açıklanabileceğini söylemektedir. K2, suçu oluşturan koşullara dikkat çekerek "açlık" gibi zor durumlarda insanların suça yönelebileceğini düşünmektedir. Ayrıca K2'ye göre genç sığınmacılar 10 yıl sonra suç oranlarının artmasına neden olabilecek bir potansiyel barındırmaktadır. K4, gazetecilerin göçmenlere insan gözüyle baktığını ancak herkesin göçmenlere insan olarak bakmadığını düşünmektedir. Ona göre Suriyeliler arasında suça meyilli insanların varlığı olasıdır. Ancak psikolojik ve sosyolojik değerlendirmeler ve gözetimle birlikte suç oranı kontrol altına alınabilir. K5 de her göçmenin potansiyel suçlu olmadığını düşünmektedir. Bununla birlikte K5'e göre Afganların kültüründe kadınların arka planda kalmasından kaynaklı olarak Afganlar, Türkiye'de kadınları video çekimleriyle taciz etme suçuna karışmışlardır. K5 de K2'ya yakın bir noktadan suçu meydana getiren koşullara dikkat çekmektedir:

...Onu bir diğer tarafı var, ekonomik boyut. Göçmen rahat bir şekilde iş bulamaz. Eğer işini ehli değilse. İş bulamazsa eğer bunu devlet destekli bir iş bulamazsa ya da biraz anlayamazsa hâliyle bu sefer kolay paraya yönelir. Çünkü kolay para ona tatlı gelir kayıt dışı olduğu için. Takip edilemeyen bir kişi olduğu için yapacağı suçun cezası da olmayacağı için bir nevi kendince yani tabii kanunlar çerçevesinde geri gönderme merkezleri bunları geri gönderiyor ama hani kendi düşüncesi bu... K5

K10 da göçmenlerin fazla suç işlemediğini düşünmekte ve kayıt dışı durumların yarattığı zorluğun suça sebebiyet verebileceğini düşünmektedir. K10, suç haberlerinde "Suriyeli" gibi tanımlamalardan kaçındıklarını çünkü herkesin suç işleyebileceğini belirtmektedir. Göçmenlerin daha fazla suç işlediğine ilişkin algının abartıldığını düşünen K9, medyanın suç oranlarını daha fazla veya daha az gösterebilme durumunun olduğunu söylemektedir. Son olarak K7 ise suça dâhil olanların sınır dışı edilmesinin daha doğru olduğunu düşünmektedir.

Gazetecilerin Küreselleşme ve Göç İlişkisi Hakkındaki Düşünceleri

Gazetecilerin küreselleşme ve göç ilişkisi hakkındaki düşünceleri "küresel eşitsizlik ve adaletsizlik" üzerinde yoğunlaşmaktadır. Gazeteciler, Türkiye'nin yaşadığı göç sorununda yalnız bırakıldığını düşünmektedir. Ayrıca gazetecilerin düşüncelerinin "Avrupa'nın sadece

kalifiyeli göçmen aldığı, Türkiye'nin kalifiyeesiz göçmenlere maruz kaldığı, göç sorununda küresel bir politikanın olmadığı, küreselleşmenin sağladığı imkânlar insanların uzak mesafelere gitmesini sağlıyor, göçmenler ucuz iş göçüne dönüşüyor ve küresel güçlerin göçlere neden olduğu" şeklinde belirginleştiğini söylemek mümkündür.

Macaristan'da kucağında çocuğu olan babaya çelme takan gazeteciyi hatırlatan K9, Avrupa'nın göçmen sorununu para ile Türkiye'de çözmeye çalıştığını belirtmektedir. Avrupa'da bazı ülkelerin hiç göçmen almadığını söyleyen K9, Türkiye'nin merhamete sahip olduğunu düşünmektedir. K3 ise göç konusunda dünyanın sınıfta kaldığını ve göçe daha çok Türkiye'nin maruz kaldığını söylemektedir. K2 de benzer şekilde Avrupa ülkelerinin sadece nitelikli mültecileri aldığını söyleyerek geri kalan göçmenlerin Türkiye'de kaldığını belirtmektedir:

...Şimdi Avrupa'ya baktığımızda Avrupa işte en az dikkat edin yani Yunanistan değil mi insanları ölüme terk ettiler. İçeri almadılar tel örgüler çektiler. Avrupa'nın geneline baktığımızda özellikle nitelikli olanları aldılar. Hatta bazen Almanya çok fazla olmadı bir ay önce işte şu kadar doktor şu kadar işçi şu kadar şurada çalışacak 15 bin insan alacağım dedi ve göçmenler içince bunu seçti. İşe yarayabilecek suçla karışmamış ondan sonra güçlü kuvvetli sağlıklı insanları alıyor. Ama Türkiye'nin en büyük dezavantajı bu oldu...K2

K1, küreselleşmenin olumsuz sonuçlarından küresel ısınmanın çözümsüzlüğüne dikkat çekmektedir. İklim kaynaklı göçlere yönelik herhangi bir küresel politikanın olmadığını vurgulayan K1, ülkelerin kendi politikalarıyla bunu çözmeye çalıştığını belirtmektedir:

...Özellikle savaşları konuşuyoruz ama çok yakında iklim krizi olacak. Çok daha ciddi bir krizden bahsediyorum. Bu milyonlarca insanı direk etkileyecek. İklim göçleri başlayacak artık. Küresel olarak buna bir çare var mı? Adım var mı? İşte toplantılar yapılıyor. Ama ortaya konulan bir şey yok. Su, yani bir profesörü dinledim. Şöyle demişti: "Bir gün belediye anons yapacak. Diyecek ki su bitti." Biz artık buna doğru gidiyoruz. Dolayısıyla artık iklim göçlerine doğru gidiyoruz. Bu çok daha büyük tehlike olarak karşımıza çıkıyor. Daha çok göçmenin olacağı anlamına geliyor. Dolayısıyla onunla ilgili net bir politika da yok açıkçası. Yani ülkeler kendi koymuş oldukları kurallar çerçevesinde bunu yürütmeye çalışıyorlar. K1

K4, küresel sermayeyi yönetenlerin çıkarları doğrultusunda dünyanın farklı bölgelerinde karışıklık çıkararak göçlere neden olduğunu belirtmektedir:

Küresel sermayeyi yönetenler gelişmemiş toplumlarda kargaşa çıkarırlar. Toplumların buradaki karmaşası, silah satışı ve benzeri, buldukları bölgenin yer altı zenginlikleri ile alakalı küresel sermaye yönetenlere fayda sağlayacak konuları ve onla alakalı meta oluşturacak şeyleri yapmak için gelişmemiş toplumların yaşadıkları yerlerde ciddi savaşlar, iç savaşlar, saldırılar yapacak gruplara destekler sağlarlar ki o insanlar terk edip gitsin. O bölgelere de bir menfaat olsun diye...K4

K10 da küresel güçlerin Anadolu ve yakın coğrafya üzerindeki hedeflerinin göçlere neden olduğunu söylemektedir. Ona göre göç politikaları, toplumsal olaylarla gerçekleşmeyen hedeflerin bir sonucu olarak devreye sokulmuştur:

...Tabi bu küresel güçler zaten öyle bir coğrafyada yaşıyoruz ki Anadolu dünyanın en güzel coğrafyalarından bir tanesi. O nedenle de sürekli küresel güçlerin burayı yıllar önce kaybetmişlerdir. Bir üzüntüleri var. Onun da etkisiyle birtakım oyunlarla devam ediyorlar. Toplumsal olaylar meydana gelmişler, insanlar öldürüldü, göçler yaşandı onunla birlikte. Bundan bir sonuç alamayınca şimdi göç politikalarını bence devreye soktular...K10

K5, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte insanların ortak bir kültüre sahip olmasına değinmektedir. Ona göre çeviri programlarıyla birlikte insanların ortak dili rahat konuşabilmesi gidilen ülkede iletişimi kolaylaştırabilmektedir. En önemlisi ise küreselleşme arttıkça insanlar daha uzak mesafelere gitmeyi düşünmektedir:

...Küreselleşme göç ilişkisi diye bakıldığında, hani şu an anladığım şeyi söyleyeyim size. Artık bir İngilizce konuşabilen kişi sayısı daha önce azdı şimdi çok. Medyanın yayımlanması yani sosyal medyanın ya da işte internet medyasının internetin yaygınlaşması. Belli bir ana kitleyi ana kültürü ortadan kaldırdılar artık ortak kültürü sahibiz. Sosyal medya sahibiz. Tüm dünyanın hepsi artık ortak bir sosyal medya kültürünün sahip.

Herkes artık ortak bir dile sahip olabiliyor. Rahat bir şekilde ülkeye gittiği zaman o ülkede yaşayabiliyor ya da işte bir şekilde yaşamını devam ettirebiliyor. Telefon sayesinde işte bilgisayar sayesinde, internet sayesinde. İşte yapay zekâ sayesinde translate mesela hızlı bir şekilde çözebiliyor. Küreselleşme arttıkça yani. Bir şekilde diğeri bir yerde savaş olduğu zaman ya da doğal afet olduğu zaman doğal afet olduğu zaman o yerdeki insanlar her zaman yakın çevresine kaçardı. Ama artık yakın çevreye düşünmüyor. Daha çok. Küreselleşme arttıkça insanlar daha uzak yerlere gitmeyi planlıyor... K5

K7 de benzer bir noktadan küreselleşmenin göçü kolaylaştırdığını düşünmektedir. K7 beyin göçü, düşük ücretler ve gelişmiş ülkelerdeki daha iyi yaşam şartlarının küreselleşme ile birlikte göçü belirleyen etkenlere dönüştüğünü belirtmektedir:

...İnsanlar ister istemez küreselleşme ile birlikte daha iyisini arıyor. Bizler de burada ülkemiz bazında düşünelim çoğu insan beyin göçü yapmak istiyor. Sebebi yani düşük maaş şartları, küreselleşmiş daha iyi ülkelerde, daha iyi şartlar var. Ben bu şekilde düşünüyorum. Hani küreselleşme gelişmiş toplumlarda daha iyi olduğu için insanlar göçe yöneliyor bu sadece savaş, doğal afetler değil beyinsel anlamda da olarak da yani teknolojik anlamda da kendilerini dahi geliştirmesi için ister istemez göçten etkileniyor ve göç edebiliyor...K7

K8, küresel ölçekte mültecilerin ucuz iş gücüne dönüştüğünü belirtmektedir. Göçmenlerin yolculuğunun büyük bir ticarete dönüştüğünü söyleyen K8, Avrupa'nın düşen iş gücünü göçmenler üzerinden tamamlamayı istediğini belirtmektedir:

... Akdeniz'de her gün gemilerinin battığını görüyoruz. Yani bir de müthiş ticaret de var bu işte. Dünyanın bana göre en büyük ticareti göçmen ticaretine dönüştü ama birçok Avrupa'da iş gücü düştüğü için fırsat işi bulamadıkları için onlar da istiyorlar gibi geliyor bana. Ucuz işçilik, ucuz insan gücü... K8

Sonuç ve Tartışma

Küreselleşme, birçok açıdan göç olgusunu etkileyen bir fenomene dönüşmektedir. Ulusların sınırlarını zorlayan akıntılardan birine dönüşen göç, devletlerin tek başlarına üstesinden gelmekte zorlandığı bir alana dönüşmektedir. Ekonomik çıkarların yarattığı bölgesel savaşların tetiklediği göçlerin yanı sıra daha iyi bir yaşam arayışının teknolojinin sağladığı avantajlarla birleşmesi, göç olgusunu birçok ülkenin kamusal alanında tartışılmasına yol açmaktadır. Küreselleşme, göçün meydana gelmesinde önemli bir noktada dururken göçün sonuçlarıyla daha çok devletler ve yerel topluluklar baş etmek zorunda kalmaktadır. Bu çalışma, Malatya şehrinde yerel gazetecilerin göç hakkındaki düşüncelerini belirtmeyi amaçlamıştır. Küreselleşme bağlamında gazetecilerin göçe nasıl yaklaştığını saptamayı hedefleyen çalışma, göçün kent üzerindeki ekonomik ve sosyokültürel etkileri hakkında gazetecilerin ne düşündüğünü ortaya koymayı amaçlamıştır. Aynı zamanda çalışma, gazetecilerin entegrasyon ve medyanın göçmenlere bakış açısı hakkında neler düşündüklerini analiz etmektedir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre gazeteciler, küresel bir dünyada göç olgusunun adil bir şekilde yönetilmediğini düşünmektedir. Bu düşünceye göre gelişmiş batı ülkeleri, göçün yönetiminden kaçmakta ve sorunu Türkiye'ye havale etmektedir. Bu anlamda gazetecilere göre Türkiye bu konuda tek başına mücadele etmektedir. Ayrıca bir gazeteci, daha geniş bir düzlemde küresel ısınmanın göç üzerindeki olası etkilerini hatırlatarak bu konuda küresel bir politikanın olmadığını belirtmektedir. Bazı gazeteciler ise iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin dünyayı daha küresel hâle getirdiğini ve daha iyi yaşam arayışının bu nedenle hızlandığını düşünmektedir. Küreselleşme başlığında ön plana çıkan bir diğer önemli tema, göç edenlerin ucuz iş gücü oluşturmalarıdır. Buna göre göçmenler istihdam açısından daha cazip görülebilmektedir. Bununla birlikte, gazetecilerin bir kısmı küresel güç merkezlerini, göçü tetikleyen bir unsur olarak görmektedir. Buna göre küresel çıkarlar yeri geldiğinde insanların yaşadığı yerleri terk etmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda, Bauman'ın küreselleşme analizlerini gazetecilerin düşüncelerinde okumak mümkündür. Bauman, (2012, s. 25) küreselleşmenin kutuplaştırıcı etkisine dikkat çekmekte ve küreselleşmenin yeri geldiğinde toplulukların üzerinde bulunduğu toprakların kaymasına neden olduğunu ifade etmektedir.

Göçün yerel üzerindeki etkileri karmaşıktır. Gazetecilerin düşünceleri özetlendiğinde tarım ve sanayi sektöründe göçmenler, ağır işlerde istihdam edilmektedir. Bu noktada bazı dönemlerde kurtarıcı bir role bürünen bu iş gücü, diğer taraftan kayıt dışı bir ekonomiye yol açmaktadır. Bu açıdan gazetecilerin bir kısmı, yerlilerin istihdamında göçmenlerin olumsuz bir etkiye olduğuna inanmaktadır. Bununla birlikte çalışmayan göçmenler, ülke ekonomisine yük oluşturabilmektedir. Bu açıdan gazetecilerin bir kısmı bu konunun üzerinde daha fazla denetimin olması gerektiğini düşünmektedir.

Gazeteciler, medyanın göçmenlere yaklaşımında politikanın ve ideolojik referansların belirleyici olduğunu düşünmektedir. Gazetecilerin büyük çoğunluğu göçmenlere yaklaşımlarında evrensel gazetecilik değerlerini benimsediğini belirtmektedir. Bu bağlamda, gazeteciler, göçmenlerin sorunlarının kamusal alanda yer almasına önem vermektedir. Ancak bazı gazeteciler, kültürel ve demografik dokunun bozulabileceği endişesiyle suç işleyen göçmenlerin sınır dışı edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan gazetecilerin bir kısmı göç ile suç arasında bir bağ görürken bir kısmı bir bağın olmadığını düşünmektedir. Son olarak gazetecilerin kültür ve göç ilişkisi üzerindeki düşünceleri farklılaşmaktadır. Gazetecilerin bir kısmı kültürel etkileşimin kaçınılmaz olduğunu düşünmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde kültürel alışveriş yaşanmaktadır. Öte yandan göçmenlerin farklı bir kültüre sahip olması ve gettolaşma gibi etkenler bazı gazetecilere göre kültürel etkileşimin sınırlı olmasına neden olmaktadır. Gazetecilerin düşüncelerinde en çok belirginleşen tema, nitelikli göçmenlerin Avrupa'ya gitmiş olmasıdır. Bu bağlamda kalan göçmenlerin gelecekte toplumsal bir soruna dönüşmemesi için toplumsal uyum konusu önem kazanmaktadır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akıncı, B., Nergiz, A., Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (2), 67-68.
- Akman Dömbekci, H., Erişen, M.A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
- Aksoy Z (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.
- Aktaş, M. T. (2014). Göç olgusu ekonomik kalkınmada itici güç olabilir mi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 37-48.
- Akyavuz E. K., Gezeroğlu, E. ve Toma, Ş. G. (2020), Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlarla ilgili okul yöneticilerinin görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Arslan, T., Taş, B. (2022). Türkiye’de uluslararası göç-suç ilişkileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(1), 17.
- Ata, F., Tamer, M. (2018). Yeni medyada yer alan göç haberleri üzerine bir analiz. *Journal Of International Social Research*, 11(61), 726-733.
- Ateşgöz, K. (2022). Türkiye medyasında mültecilerin temsili “Mültecilerin medyadaki temsili üzerine bir derleme çalışması”. (Akdal, T. Ed). *Medya ve Öteki*. (s. 121-137). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Aydeniz, S., Sarıkaya, B. (2021). Göçmen çocukların eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 385-404.
- Aygül, H. H. (2018). Mülteci emeğinin Türkiye işgücü piyasalarındaki görünümü ve etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(20), 68-82.
- Bakkaloğlu, A. (2021). Uluslararası göç yönetim ve entegrasyonu, Türkiye örnekleme. *The Journal of International Scientific Researches*, 6(2), 204-217.

- Bal, H., Aygöl, H. H., Oğuz, Z. N., Uysal, M. T. (2012). Göçle gelenlerin toplumsal sorunları (Isparta örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012(27), 191-210.
- Balcıoğlu, İ. (2007). *Sosyal ve psikolojik açıdan göç*. İstanbul: Elit Kültür Yayınları,
- Baldık, Y. (2018). *Ana dili Türkçe olmayan göçmen toplulukların eğitim sistemine katılımında Türkçe öğretiminin önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baş, K. (2009). Küreselleşme ve gelir dağılımı eşitsizliği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 49-70.
- Bauman, Z. (1999). *Sosyolojik düşünmek*. (2. Baskı), (Yılmaz, A. Çev.) Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Bauman, Z. (2000). *Küreselleşme. Toplumsal sonuçları*. (A. Yılmaz, Çev.). (4. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Bauman, Z. (2022). *İskarta hayatlar: Modernite ve safraları* (O. Yener, Çev.). (2.Baskı). İstanbul: Tellekt.
- Bolğün, C., Uçan, G. (2020). Birlikte yaşamak mümkün mü?: Okur yorumlarında “Suriyeli sığınmacı” söyleminin inşası. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 250-269.
- Boztepe, V. (2017). Televizyon haberlerinde Suriyeli mültecilerin temsili. *Ankara Üniversitesi İlefl Dergisi*, 4(1), 91-122.
- Canbey-Özgüler, V. (2018) Migration and integration policies. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics*, 1 (1), 1-14.
- Castles, S., Miller, J. M. (1998). *International population movements in the modern world*. (2. Baskı). London: Macmillan Press LTD.
- Čiarnienė, R., Kumpikaitė, V. (2008). The impact of globalization on migration processes. *Socialiniai Tyrimai*, (3), 42-48.
- Colic-Peisker, V. (2017). *Globalization and migration*. Farazmand, A. (Ed.). *Global encyclopedia of public administration, public policy, and governance*. içinde (s. 1-7). Switzerland: Springer International Publishing.
- Czaika, M., De Haas, H. (2014). The globalization of migration: Has the world become more migratory?. *International Migration Review*, 48(2), 283-323.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 67-91.
- Çakır, S. (2011). Geleneksel Türk kültüründe göç ve toplumsal değişme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011(24), 139.
- Çakırer Özservet, Y. (2015). *Göçmen çocukların şehre uyumu ve eğitim politikası*. Yakup, B. (Ed.). *Uluslararası göç ve mülteci uyumu sorununda kamu yönetiminin rolü* (s. 93-111). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi-Umuttepe Yayınları.
- Demir, E., Yıldırım, M. N. O. (2023). Ukraynalı mülteci ve sığınmacıların Türk medyasında görünümü ve temsili. *İçtimaiyat*, 106-123.
- Dikkaya, M., Dinçer, S. (2023). Türkiye iş gücü piyasasında Suriyeli sığınmacılar. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 187-198.
- Doğan, C. (2021). Göç ve yeniden toplumsallaşma. Xvi. International Balkan And Near Eastern Congress Series On Economics, Business And Management Kongresinde Yayınlanmış Bildiri. İstanbul.
- Doğan, İ. (2012). *Sosyolojik kavramlar ve sorunlar*. (12. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, Ü., Keneş, H. Ç. (2016). Yazılı basında Suriyeli ‘mülteciler’: Ayrımcı söylemlerin rasyonel ve duygusal gerekçelerinin inşası. *Mülkiye dergisi*, 40(1), 143-184.

- Dolu, O. (2012). "Bireyin toplumla olan ilişkilerinin bir ürünü olarak suç: sosyal etkileşim teorileri". Dolu, O. (Ed.). *Kriminoloji* (s. 60-79). Eskişehir: AÖF.
- Duman, B. (2011). Çok kültürlülükten ricat mi?, *Sosyoloji Dergisi*, (23), 241-257.
- Ekici, S., Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 17.
- Ekşi, A. (2009). *Mülteci ve göçmenlerde psikopatoloji*. 11.Anadolu Psikiyatri Günleri Tam Metni Kitabı.
- Erder, S. (2006). *Refah toplumunda getto*, (1.baskı), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ereş, F. (2015). Türkiye’de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 017-030.
- Ergur, A. (2018). *Kültür sosyolojisi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Ertan, K. A., Ertan, B. (2017). Türkiye’nin göç politikası. *Contemporary Research In Economics and Social Sciences*, 1(2), 7-39.
- Fraenkel, J., Wallen, N., Hyun, H. (2018). *How to design and evaluate research in education* (11. Baskı). New York: McGraw-Hill.
- Gencer, T. E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Journal off International Social Research*, 10(54). 839-851.
- Gezik, Z. (2022). Suriyeli göçmenlerin anaakım medyada temsili. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 135-153.
- Giddens, A., Philip W, S. (2020). *Sosyolojide temel kavramlar*. (4. Baskı), (A. Esgin Çev.). Ankara: Phonix Yayınevi.
- Göker, G., Keskin, S. (2015). Haber medyası ve mülteciler: Suriyeli mültecilerin Türk yazılı basınındaki temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2015 (41), 229-256.
- Göksoy, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığının mülteci öğrencilere yönelik eğitim politikaları ile ilgili eğitimci görüşleri. *Ekev Akademi Dergisi*, (81), 449-466.
- Görgün, M. (2017). Küreselleşme sürecinde göçmen ilişkileri ağının önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1317-1327.
- Güçlüten, Ç., Cerci, S. (2021). Uluslararası göç temelinde göçmen ve suç ilişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(47), 22.
- Güllüpınar, F. (2012). Göç olgusunun ekonomi-politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine bir değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 53-85.
- Gün, Z. (2006). Psikolojide, göç çalışmalarındaki metodolojik problemler ve çözüm önerileri. *Türk Psikoloji Bülteni*, 12(38). 27-41.
- Güngör, T. A., Pehlivan, O. (2021). Kapsayıcı eğitimin Türk eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Studies in Educational Research and Development*, 5(1), 48-71.
- Güvenç, B. (1979). *İnsan ve kültür*. (3. Baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hüseyin, Bal., Aygül, H. H., Oğuz, Z. N., Uysal, M. T. (2012). Göçle gelenlerin toplumsal sorunları (Isparta Örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012(27), 191-210.
- İnce, C. (2019). Göç kuramları ve Suriye göçü üzerine bir değerlendirme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2579-2615.
- Karasu, M. A. (2016). Şanlıurfa’da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kentle uyum sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 995.

- Karataş, K., Ayyıldız, A. (2021). Bugünün Türkiye'sinde göç gerçeği: küresel hareketliliğin neresindeyiz?. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 473-500.
- Karpat, K. H. (2010). *Osmanlı'dan günümüze etnik yapılanma ve göçler*. (Tırnakçı, B. Çev.) İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kartal, B., Başçı, A. G. E. (2014). Türkiye'ye yönelik mülteci ve sığınmacı hareketleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 275-299.
- Keser, A. (2004). Çalışma-birey ilişkisi ve çalışmanın bireyin yaşamında yeri. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 6(2).
- Kızmaz, Z. (2018a). Göç ve suç arasında bir ilişki var mı?: bütüncül bir bakış. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 562-599.
- Kızmaz, Z. (2018b). Suriyeli sığınmacılar: Güvenlik kaygıları ve suç. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 397.
- Koç, M., Görücü, İ., Akbiyık, N. (2015). Suriyeli sığınmacılar ve istihdam problemleri. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 63-94.
- Köşk, U. C., Özbek, Ç. (2017). Küreselleşme ve uluslararası göç ilişkisinde değişen göçmen algısı. *Researcher*, 5(1), 247-265.
- Kurt H. (2018). Göçmenlerin medyadaki temsillerine ilişkin bir değerlendirme. *Toplum ve Hekim*, 33(4), 277-283.
- MEB. (2022). 2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı Verileri https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/26165737_goc2022sunu.pdf (Erişim tarihi: 02.05.2024).
- Mülteciler Derneği (2023). <https://Multeciler.Org.Tr/Turkiyedeki-Suriyeli-Sayisi/>. (Erişim Tarihi: 03.11.2023)
- Özgüler, V. C. (2018). Göç ve uyum politikaları. *Gıy Journals Serie B: Advancements in Business and Economics*, 1(1), 8.
- Özütürk, Ş. (2019). *Suriyeli sığınmacıların toplumsal kabul ve uyum sürecinde STK'ların göç yönetimindeki rolü: Denizli ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pandır, M., Efe, İ., Paksoy, A. F. (2015). Türk basınında Suriyeli sığınmacı temsili üzerine bir içerik analizi. *Marmara İletişim Dergisi*, (24), 1-26.
- Perruchoud, R., Redpath-Cross, J. (2009). *Göç terimleri sözlüğü: Uluslararası göç hukuku*. (Çiçekli, B. Çev.). *İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü (Iom)*, Issn, 2074-6709. https://Publications.Iom.Int/System/Files/Pdf/İml31_Turkish_2ndedition.Pdf (Erişim Tarihi: 21.11.2023).
- Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, (5), 43.
- Sarılar, N. B. E. (2018). Türk basınında, ana akım medyada mülteci/sığınmacı temsili. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 139-157.
- Sözer, A. (2019). Göç, toplumsal uyum ve aidiyet. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 418.
- Şahankaya Adar, A. (2018). Türkiye'de yeni prekarya Suriyeli işgücü mü? *Çalışma ve toplum*, 1(56), 13-36.
- Şahin, H. (2020). Göç olgusu, mülteci çocukların eğitimi ve Suriyeli mülteci çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu süreci. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(1), 377-394.
- Şeker, B. D. (2015). Göç ve uyum süreci: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. (Der: B. D. Şeker, İ. Sirkeci ve M. M. Yüceşahin). *Göç ve Uyum*. Londra: 13 Transnational Press London.

- Tamer, M. (2020). Göç, göçün nedenleri ve uluslararası göç üzerine kavramsal bir analiz. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 7(60), 2808-2818.
- Taşçı, F. (2009). Bir sosyal politika sorunu olarak göç. *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 10, 177-204.
- Taşkesen, M. Ö. (2017). Küreselleşme sürecinde Türkiye'de iç göç ve çalışma hayatı. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 20-35.
- Taştan, C., Çelik, Z. (2017). Türkiye'de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi. https://www.researchgate.net/publication/320288420_Turkiye'de_Suriyelilerin_Egitimi_Guclukler_ve_Oneriler (Erişim tarihi: 24.04.2024).
- Taştan, C., Kavuncu, A. Ç., Akbulut, A. M., İrdem, İ., Osmanoğlu, E., Özkaya, Ö., Küçükler Yıldız, A. (2016). Uluslararası kitlesel göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler. *Uluslararası Göç ve Güvenlik Konferansı Sonuç Raporu*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları. https://www.academia.edu/42963550/Uluslararası%C4%B1_Kitlesel_G%C3%B6%C3%A7ler_ve_T%C3%BCrkiyedeki_Suriyeliler.
- Tekin, H. H. (2021). Uluslararası literatürde göç ve suç ilişkisi. *SDE Akademi Dergisi*, 1(2), 12-40.
- Tekindal, M., Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153-182.
- Topcu, N. (2019). Küreselleşme, uluslararası göç ve Avrupa Birliği göç politikaları. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (3), 50-65.
- Topçu, E., Büyükbeşe, T. (2020). Göç bağlamında toplumsal uyum göstergeleri. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 23-34.
- Turan M., Fansa M. (2021). Göçmen çocukların Türkçe öğreniminde yaşadıkları problemler. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 11-26.
- Tümtaş, M. S., Ergun, C. (2016). Göçün toplumsal ve mekânsal yapı üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1348.
- UİK, Uluslararası İşgücü Kanunu (2016). Resmî Gazete. 29800, 13/8/2016. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6735.pdf>. (Erişim tarihi: 04.01.2023).
- UNICEF (2018). UNICEF Turkey 2018 humanitarian situation report.
- UNICEF, (2019). Geçici koruma altındaki çocukların eğitim istatistik raporu.
- UNHCR, (2024). Türkiye'deki mülteciler ve sığınmacılar. <https://www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar> (Erişim tarihi: 04.01.2023).
- Uslu, F., Demir, E. (2022). Nitel bir veri toplama tekniği: Derinlemesine görüşme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 40(1), 289-299.
- Uzun, A. (2015). Günümüzün sosyal ve ekonomik sorunu olan Suriyelilerin mülteci ve ekonomi hukuku bakımından değerlendirilmesi. *Ankara barosu dergisi*, (1), 105-120.
- Ün, M. B., Paydak, U. A. (2017). Küreselleşen dünyada düzensiz göç ve Türkiye: Adana ili yabancılar misafirhanesi çalışması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 187-204.
- Yıldırım, A. (2004). *Kentleşme ve kentleşme sürecinde göçün suç olgusu üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E., Cemal, İ. (2017). Suriyeli sığınmacıların toplumsal kabul ve uyum sürecine ilişkin bir araştırma. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 107-126.